

Ο ΣΤΑΣΙΝΟΣ ΤΗΣ ΑΚΟΒΑΣ
ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΔΑΜΠΑΡΔΟΠΟΥΔΟΥ
ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΣΑΝΗΣ

Ἡ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Φραγκοκρατίας ἐκ τοῦ ὁμωνύμου φραγκικοῦ κάστρου ἀναπτυχθεῖσα Ἀκοβα ἐδέσποζεν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος καὶ ἐπέκεινα τῆς πλουσίας κοιλάδας τοῦ Ἀλφειοῦ¹, τὴν ἀκμὴν δ' αὐτῆς διετήρησεν ἐν μέρει καὶ κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς βασιλευούσης δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν, ἰδίᾳ ὅμως σοβαρὰν ἐπιρροὴν ἤσκει καθ' οὗς χρόνους ἐσημειοῦντο συγκρούσεις μεταξὺ Ἑνετῶν καὶ Τούρκων ἐν Πελοποννήσῳ, μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ Ἀκοβα κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν ἀπετέλει τὸ τέταρτον τμήμα τοῦ βιλαετίου τῆς Καρύταινας, περιλαμβάνον τὸς σημερινούς δήμους Ἐλευσίνος, Θελοπούσης, Λαγκαδίων, Τροπαίων τῆς Γορτυνίας, μετὰ τινῶν χωρίων τῆς Ἠλείας καὶ Καλαβρύτων ἐκείθεν τοῦ ποταμοῦ Ἐρυμάνθου καὶ φέρον τὸ ὄνομα Ἀκοβα καὶ Πέρα Μεριά².

Ἐκκλησιαστικῶς ἡ Ἀκοβα, ἥτις κατὰ παρετυμολογίαν Ἰάκωβα ὀνομάζεται, εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1611 ὡς πατριαρχικὴ Ἐξαρχία, τὴν ὁποίαν νέμεται ὁ ἐκ Δημητσάνης Μέγας Πρωτοπαπᾶς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Γεώργιος³. Οὗτος κατὰ Μάρτιον τοῦ ἰδίου ἔτους 1611 συνάπτει συμφωνίαν πρὸς τοὺς ἐν Δημητσάνῃ στενοὺς συγγενεῖς του, τὸν λογοθέτην Σταμάτιον, ἀδελφόν του, καὶ τὸν οἰκονόμον Μανουήλ, θεῖον του, καὶ καθιστᾷ αὐτοὺς Ἐπιτρόπους του, τὴν συμφωνίαν δὲ ἐπικυροῖ ὁ πατριάρχης Νεόφυτος Β' ὁ ἀπὸ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν δευτέραν του πατριαρχείαν. Ταύτην γνωρίζομεν ἐκ τῆς γνωστῆς Νομικῆς Συναγωγῆς τῆς συνταχθείσης μερίμνῃ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου (φ. 281 α β), ὁπόθεν ἐκδίδομεν αὐτὴν κατωτέρω⁴.

¹ Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ ἐν Γορτυνίᾳ Ἐπισκοπὴ Ἀκόθων, Ἀθῆναι 1947, σελ. 1 κέ. (Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 2, 1947).

² Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ Ἀργυροκάστρου, Ἐπετ. Ἐτ. Βυζ. Σπουδῶν 20 (1950) 211. Μ. Β. Σακελλαρίου, Ἡ Πελοπόννησος κατὰ τὴν δευτέραν Τουρκοκρατίαν (1715-1821), Ἀθῆναι 1939, σ. 99 κέ.

³ Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ ἐν Γορτυνίᾳ Ἐπισκοπὴ Ἀκόθων, σελ. 3, ἐνθα ἐκ συγχύσεως οἱ νεμόμενοι τὴν Ἐξαρχίαν ὁπετέθησαν Καράκαλλοι, ἐνφ' ὧν ἦσαν, ὡς θά ἴθωμεν.

⁴ Κ. Ν. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', ἐν Βενετίᾳ 1872, σελ. 558, ὅπου περίληψις τῶν ἐγγράφων τῆς Συλλογῆς.

Νεόφυτος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Οἱ ἐν τῇ πατριαρχικῇ Ἐξαρχίᾳ τῆς Ἱάκωβας ἐδρισκόμενοι ἐντι-
 μότατοι κληρικοί, ἐδλαβέστατοι ἱερεῖς, χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ οἱ
 5 λοιποὶ ἐδλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν
 μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκρά-
 τορος, μικροῖς τε καὶ μεγάλοις, νέοις τε καὶ γέρονσιν, ἀνδράσι τε καὶ
 γυναιξί. Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι ὁ τιμιώτατος Μέγας Πρωτο-
 παπᾶς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας πρεσβύτερος
 10 κυρ-Γεώργιος, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος,
 λαβὼν τὸ ἐτήσιον τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὡς καθολικὸς ἔξαρχος αὐτῆς,
 τῆς ἐλευσομένης δεκάτης Ἰνδικτιῶνος, παρὰ τοῦ ἐνταῦθα σωματικῶς
 παραγενομένου ἐντιμοτάτου οἰκονόμου Δημητζίανης πρεσβυτέρου κυρ-
 Μανουὴλ καὶ παρὰ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ χρησιμωτάτου λογοθέτου
 15 κυρ-Σταματίου, δέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν καὶ διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας
 ταύτης πρὸς αὐτοὺς καὶ συνεφώνησε πρὸς τούτους ἔτι μετ' αὐτῶν, ἵνα
 ἐν ὄσφ ζῶν διατελεῖ μὴ ἔχη ἄδειαν ὄλωσ ἐκβαλεῖν αὐτοὺς καὶ ἀποστε-
 ρῆσαι τῆς αὐτῆς ἐπιστοσίας καὶ ἐπισκέψεως, ἀλλ' οὔτε αὐτοὶ ἀποσκιρ-
 τῆσαι ἢ ἀποφυγεῖν ἢ καταβιβάσαι τὴν ποσότητα τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ, ἐφ'
 20 ὄρου ζωῆς αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐδεήθη ἐπικυρωθῆναι καὶ παρ' ἡμῶν
 τὴν συμφωνίαν ταύτην, τούτου χάριν γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα
 γνώμη κοινῇ συνοδικῇ, τοῦ τε μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύ-
 μων κυρ-Θεοφάνους καὶ τῶν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων
 τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν,
 25 καὶ τῶν τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
 στοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν καὶ γνώμας ἀρχιερατικὰς ἐχόντων καὶ
 κατὰ πνεῦμα υἱῶν ἀγαπητῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἵνα ἡ μὲν γεγο-
 νυῖα συμφωνία αὐτῶν ἔχη τὸ κῦρος καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάρρεπτον,
 μὴ τολμῶντός τις ἐξ αὐτῶν ἀθετῆσαι αὐτήν, ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ
 30 καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ, ὑμεῖς δὲ γινώσκητε αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
 εἰς τὸ ἐξῆς ἐπιτρόπους τοῦ καθολικοῦ ὑμῶν ἐξάρχου μεγάλου πρωτο-
 παπᾶ καὶ πᾶσαν εὐπειθειαν καὶ ὑποταγὴν ἐπιδεικνύητε καὶ παρέχητε
 εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς πρὸς αὐτοὺς ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσο-
 δήματα καὶ δικαιώματα, τὰ ἀπὸ τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικε-
 35 σίων, παρηγύρεων, ζητείας καὶ τῶν λοιπῶν τῷ τόπῳ συνήθων. Ὅς
 δ' ἂν ἐξ ὑμῶν ἄλλως ποιήσῃ καὶ ἐναντίος φανῇ αὐτοῖς κατὰ τι ἢ ἀπει-
 θῆς, τῶν ἱερωμένων μὲν ὧν ὁ τοιοῦτος, ὡς ἄξιος καθαιρέσεως, ἀργὸς
 ἔστω πάσης ἱεροπραξίας, καταφρονῶν δὲ τῆς ἀργίας καὶ ἀφωρισμέ-
 νος ἀπὸ Θεοῦ, τῶν λαϊκῶν δὲ ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ καὶ κατηρα-

μένος καὶ ἀουγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ ἔξω τῆς Χρι- 40
στοῦ Ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἐχέτωσαν ἄδειαν κρίνειν καὶ θεω-
ρεῖν πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν κρίσιν καὶ ὑπόθεσιν νομίμως καὶ κα-
νονικῶς καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τόπον ἀποκαθιστᾶν καὶ ὃν ἂν τῶν
ἱερωμένων εὐλόγοις ἀργίαι καθυποβάλωσιν ἀργὸν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς,
ὃν δ' ἂν τῶν λαϊκῶν δικαίως ἀφορίσωσιν ἀφωρισμένον ἔχομεν καὶ 45
ἡμεῖς αὐτὸν καὶ ἀουγχώρητον. Ὅταν δὲ χειροτονίας χρεῖα γένηται,
προσκαλείσθωσαν ὃν ἂν ἐθέλωσιν τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ ἐκτελεῖν αὐ-
τήν, εἴπερ δὲ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Δημητζάνης ἐναντίος φανῆ εἰς τὸ
περὶ τοῦτον, στηριζόμενος ἐπὶ τῇ προτέρα γενομένη ὁμολογίᾳ τοῦ πρωτο-
παπᾶ 50

. ἀργὸς ἔστω πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως καὶ
ἄσα ἔφθασε καὶ συνῆξεν ἀπὸ τῆς ἐβδόμης καὶ ὀγδόης καὶ ἐνάτης Ἰνδι-
κιῶνος ἐπιστρεψάτω πρὸς αὐτοὺς ἀλογοπραγῆτως, ἐν βάρει ἀργίας τῆς
ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ μακρὰν ἀπέστω τῶν δύο ἐνοριακῶν καὶ
πατριαρχικῶν χωρίων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, τοῦ τε Ἀτζιχῶλον καὶ τοῦ 55
Λαγκαδά, ἐπεὶ ὡς ἐμαρτυρήθη οὐκ εἰσὶν ἴδια τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ,
ἀλλὰ πατριαρχικὰ χωρία τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας.

Οὕτως ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς καὶ μὴ ἄλλως γενέσθω, ἵνα καὶ
ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς
ἡμῶν μετριότητος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδι- 60
κιῶνος θ' ¹.

Τὸ διὰ τῆς ἀνωτέρω συμφωνίας ἐγκαθιδρυθὲν ἐκκλησιαστικὸν καθε-
στῶς εἰς Ἀκοβὸν διετηρήθη ἐπ' ἀρκετόν, διὰ δὲ τῆς ἐπιγαμίας τῆς ἐν
τῇ χώρᾳ κρατούσης οἰκογενείας τοῦ Στασινοῦ πρὸς τὴν νεομομένην τὴν
Ἐξαρχίαν οἰκογένειαν Λαμπαρδοπούλου τῆς Δημητσάνης προήλθεν ἡ
πολιτικὴ ἡγεσία τοῦ Μορέως καὶ ἐσημειώθη σημαντικὸς σταθμὸς εἰς τὴν
δημιουργίαν πολιτικῆς ζωῆς εἰς τὸν τόπον.

Βραδύτερον ἡ Ἐξαρχία ἀφαιρεθεῖσα πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τῆς οἰκο-
γενείας Λαμπαρδοπούλου ἠκολούθησεν ἄλλην ὁδόν, ἥτοι τὸ μὲν 1720
ἠνώθη μετὰ τῆς μητροπόλεως Λακεδαιμονίας, τὸ δὲ 1729 ἐδόθη εἰς τὸν
Μ. Λογοθέτην. Τὸ 1754 ἀναφέρεται μετὰ τῆς Ἐξαρχίας Ζαρνάτας ὡς

¹ Τὸ γράμμα εἶναι ἀχρονολόγητον, ἀλλ' εἶναι φανερόν ὅτι περὶ τοῦ 1611 πρό-
κειται, πρὸς δὲ συμφωνεῖ ἡ δοθεῖσα Ἰνδικτιῶν θ' τῆς β' πατριαρχείας τοῦ Νεοφύτου Β',
ἄλλως τε σύγχρονος εἶναι καὶ ἡ εὐθὺς ἀμέσως καταχωριζομένη ὁμολογία τῶν ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἀρχόντων Ἀγραφιωτῶν ἐπὶ τινος διαφορᾶς, κατ' Ἀπρίλιον τοῦ
1611. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἐν τῇ συλλογῇ γράμμα
τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Νεοφύτου, ἄνευ ἔτους καταγεγραμμένον, φέρον μόνον τὸν
μῆνα Ἰούνιον καὶ Ἰνδικτιῶνα θ', ἀπευθυνόμενον δὲ πρὸς τὸν μητροπολίτην Μηθύμνης
περὶ τινος συνοικεσίου.

Ἀρχιεπισκοπή Ζαρονάτας καὶ Ἀκόβων, ἡ σύστασις τῆς ὁποίας ἐδικαιολογήθη ὡς ἀποτέλεσμα ἐνεργειῶν τῶν κατοίκων, ἀσφαλῶς ἕμως ὑπεγορεύθη ἐκ λόγων πολιτικῶν ἰσχυροῦσῶν οἰκογενειῶν Γορτυνίας καὶ Μάνης ¹.

Κατὰ τὰς εἰδήσεις ταύτας, τὴν Ἐξαρχίαν τῆς Ἀκοβας ἐνέμετο πρὸ τῆς ἀναδείξεως εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ τῆς Ζαρονάτας ὁ Μ. Ἐκκλησιάρχης Κριτίας, ὅστις ἐδικαιούτο νὰ λαμβάνῃ 80 γρόσια ἐτησίως. Ἀλλὰ προηγουμένως, κατ' Ἰανουάριον τοῦ ἔτους 1741, συνήφθη συμφωνία μεταξὺ τοῦ Κριτίου καὶ τοῦ τότε ἐπισκόπου Καρυστοῦ Ἀνανίου, ὅστις διορισθεὶς ἐπίτροπος αὐτοῦ ἀνέλαβε ν' ἀποστέλλῃ τακτικῶς τὸ καθορισθὲν ἐτήσιον. Ἡ ἐν λόγῳ συμφωνία ἔχει ὡς ἀκολούθως ²:

Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ ἡμῶν γράμματος γίνεται δῆλον δι, ἐπειδὴ καὶ ἐρχόμενος ἐδῶ εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐζήτησα νὰ λάβω ἐπιτροπικῶς παρὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου μεγάλου Ἐκκλησιάρχου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διδασκάλου κυρ-Κριτίου τὴν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ Ἐξαρχίαν αὐτοῦ τῆς Ἀκοβας, διὰ τὸ εἶναι με πλησιόχωρον εἰς αὐτήν, καὶ συγκατένευσεν ἡ αὐτοῦ σοφολογί-
 5 τῆς νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ τὴν τοιαύτην ἐπιτροπικὴν, ἐγένετο μετὰ τὴν ἡμῶν συμφωνία τοιαύτη, ἣτις ὀφείλει φυλάττεσθαι ἀμεταθέτως, ὅπως ἐγὼ μὲν φροντίζω ἀποστέλλειν ἀπαραιτήτως κατ' ἔτος πρὸς τὴν αὐτοῦ σοφολο-
 10 γιότητα τὸ πρὸ χρόνων ἱκανῶν διωρισμένον ἐτήσιον τῆς αὐτῆς Ἐξαρχίας, ἣτοι τὰ ὀγδοήκοντα γρόσια σῶα καὶ ἀνελλιπῆ χωρὶς τινος καταβιβασμοῦ καὶ ἐλαττώσεως, ὁμοῦ μὲ τὴν λοιπὴν σινηθισμένην φιλοδωρίαν τοῦ κατ' ἔτος στελλομένου βουτύρου, ἅτινα ὀφείλω ἀποστέλλειν εἰς τὸν διορισθέντα καὶ συμφωνηθέντα καιρὸν, ἣτοι πρὸ τοῦ Μαρτίου μη-
 15 νός, ὁμοῦ μὲ τὰ ἅπερ στέλλω ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα τῆς ἐμῆς ἐπισκοπῆς πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ ταύτης τῆς ἐμῆς ὑποσχέσεως φυλατιομένης περὶ τοῦ ἑξαρχικοῦ δικαιώματος καὶ τῶν τῆς ἑξαρχίας ταύτης χριστιανῶν εὐαρεστουμένων καὶ μηδεμίαν πρόσκλαυσιν καὶ ἀγωγὴν κατ' ἐμοῦ κινούντων, ὑπέσχετο καὶ ἡ αὐτοῦ σοφολογιό-
 20 τῆς μένειν ἀναφαίρετον καὶ ἀναπόσπαστον τὴν τοιαύτην ἐπιτροπὴν παρ' ἐμοῦ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο

¹ Τάσου Ἀθ. Γρισοπούλου, Ἡ ἐν Γορτυνίᾳ Ἐπισκοπή Ἀκόβων, σελ. 3-5. Σωκρ. Β. Κουγιά, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς ΒΑ. Μάνης, Ἑλληνικά 6 (1933) 291 κέ.

² Ἐκ τοῦ φ. 335 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 315 κώδικος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης. Βλ. [Θ. Μοσχονᾶ], Κατάλογοι τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης, τόμ. Γ', Ἀλεξάνδρεια 1947, σελ. 351. Τὸν σοφὸν βιβλιοφύλακα εὐχαριστῶ θερμῶς καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς ἀποκριθεὶς εἰς τὴν παράκλησίν μου ἀπέστειλε φωτογραφίας διαφόρων ἐγγράφων ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ κώδικος.

καὶ τὸ παρὸν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς σοφολογιότητός του γράμμα, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αψμαφ [1741] ᾿Ιανουαρίου ιεη : -

Ὁ Καρουνπόλεως ᾿Ανανίας βεβαιοῖ.

Ὁ ᾿Ανανίας οὗτος τὸ 1747 ἐγένετο ᾿Αρχιεπίσκοπος Δημητσάνης, τὸ δὲ 1750 μητροπολίτης Λακεδαιμονίας ¹, ἐπομένως ἐξέλιπε τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ᾿Ακοβας. Ἡ κατὰ τὸ 1754 ἰδρυθεῖσα ᾿Αρχιεπισκοπὴ Ζαρνάτας καὶ ᾿Ακόβων διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ᾿Εξαρχιῶν ἐδόθη εἰς τὸν ἐκλεγέντα ἱερομόναχον Νεόφυτον Δεληγιάννην ἐκ Λαγκαδίων. Οὗτος παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ ἔτη ἕνδεκα, χωρὶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἔχοντας τὰς ᾿Εξαρχίας, ἀπεναντίας μάλιστα κατευράννησε τοὺς χριστιανοὺς ἰδίᾳ τῆς ᾿Ακοβας, οἱ κἀτοικοὶ τῆς ὁποίας δι' ἀναφορῶν των ἐζήτησαν τὴν ἀποπομπὴν τοῦ κακοῦ ἀρχιερέως. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη εἶχε πολιτικὸν χαρακτῆρα καὶ ὑποκινηθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς ἀπογόνους τοῦ Στασινοῦ τῆς ᾿Ακοβας ἐστρέφετο κατὰ τῆς ἀντιπάλου οἰκογενείας τῶν Δεληγιανναίων τῶν Λαγκαδίων, εἰς ἣν ἀνήκεν ὁ Νεόφυτος. Διδὸ καὶ καθηρέθη οὗτος, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1764, καὶ ἡ ᾿Εξαρχία ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Μ. Ἐκκλησιάρχου καὶ διδασκάλου Κριτίου, ὅστις κατέστησεν αἰτήσῃ τῶν ᾿Ακοβιτῶν ἐπίτροπόν του τὸν γείτονα ᾿Αρχιεπίσκοπον Δημητσάνης ᾿Αμβρόσιον. Πρὸς τοῦτο ἀπελύθη μακρὸν γράμμα τοῦ πατριάρχου Σαμουὴλ Χατζερῆ, τοῦ ἀπὸ Δέρκων, πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ᾿Ακοβας, ἔχον οὕτω ²:

Σαμουὴλ ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ρώμης καὶ οἰκουμηνικὸς πατριάρχης.

† Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ δύο ἡμετέρων πατριαρχικῶν ᾿Εξαρχιῶν, τῆς τε ᾿Ακοβας καὶ τῆς Ζαρνάτας, καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐταῖς χωρίων, χρήσι- 5
μοι ἄρχοντες καὶ γέροντες, πρόκριτοι καὶ κοιζαμπασηδες καὶ λοιποὶ ἐδλογημένοι χριστιανοὶ τῶν δύο τούτων ᾿Εξαρχιῶν, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μειριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχῆ, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Γνωστὸν ὑμῖν ἔστω, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ προορηματίας ᾿Αρχιεπίσκο- 10
πος ᾿Ακοβας καὶ Ζαρνάτας κακο-Νεόφυτος οὐ μόνον παντελεῖ καθαιρέσει τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καθυπεβλήθη, διὰ τὰ μυρία κανονικὰ

¹ Τάσου ᾿Αθ. Γριτσοπούλου, Ἡ ᾿Αρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ ᾿Αργυροκάστρου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 235-236. Βλ. καὶ κατωτέρω.

² Φ. 334 τοῦ ὁπ' ἀριθ. 315 κώδικος τῆς ἐν ᾿Αλεξανδρείᾳ πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης. [Θ. Μοσχονᾶ], ἐνθ' ἄνωτ., σ. 350.

αὐτοῦ προβλήματα, τὰ ὅποια περιέχονται εἰς πλάτος ἐν τῇ ἐκδοθείσῃ
κατ' αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῇ συνοδικῇ καθαιρέσει καὶ διότι ἐξ ἀρχῆς παρα-
15 νόμως καὶ παρὰ κανόνας ἤρπασε τὰς Ἐξαρχίας αὐτὰς μὲ ὄνομα Ἀρχι-
επισκοπῆς καὶ οὐ μόνον ἠδίκησε τοὺς πρὸ τοσοῦτων χρόνων ἔχοντας
αὐτὰς ἐξαρχικῶς τιμιωτάτους κληρικούς καὶ εὐγενεστάτους ἄρχοντας,
κατακρατήσας ληστρικῶς καὶ ἰδιοποιησάμενος δέκα χρόνων ἐτήσια εἰσο-
δήματα τῶν εἰρημένων καθολικῶν ἐξάρχων, ἀλλὰ καὶ τοὺς χριστιανοὺς
20 τῆς Ἐξαρχίας Ἐκκοβας κατεδάμασε καὶ κατετυράνησεν ὡμῶς καὶ ἀπαν-
θρόπως καὶ ἔσβεσε καὶ ἠφάνισε τὸ ἐκεῖσε χριστιανικὸν σύστημα, καθὼς
καὶ κατ' αὐτοῦ σταλθεῖσαι ἀναφοραὶ καὶ αἱ ἐνταῦθα γινόμεναι προσ-
κλαύσεις τῶν τοσοῦτων Ἀκοβιτῶν χριστιανῶν ἐμαρτύρησαν, καὶ πρὸς
τούτοις καὶ διὰ βασιλικῶν προσκυνητοῦ ὀρισμοῦ ἀπεβλήθη καὶ ἐξώσθη
25 ἀπὸ τῶν ἐξαρχιῶν τούτων καὶ πάλιν αἱ ἐξαρχίαι αὐταὶ ἐπανήλθον εἰς
τὴν πρώτην καὶ ἀρχαίαν αὐτῶν τάξιν τε καὶ κατάστασιν καὶ ἔλαβον αὐτὰς
οἱ ἐξ ἀρχῆς φιλοδωρηθέντες ἐκκλησιαστικῶς αὐτὰς πατριαρχικοὶ ἐξαρχοί,
διὰ τὰ τὰς ἔχουσι καὶ τὰ τὰς νέμονται ὡς ἐξαρχίας αὐτῶν καὶ τὰ τὰς
κυβερνῶσι μὲ ἐπιτρόπους ἰδίους αὐτῶν τιμίους καὶ ἀξιόους καὶ ὅπου τὰ
30 εὐαρεστοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐξαρχίαις ταύταις εὐρισκόμενοι χριστιανοί.
Καὶ ὁ μὲν τιμιώτατος καὶ σοφολογιώτατος μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς καθ'
ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διδάσκαλος κυρ-Κριτίας, ὁ καὶ
καθολικὸς ἐξαρχος τῆς Ἐξαρχίας Ἐκκοβας, καθὼς πρὸ τοσοῦτων χρό-
νων εἶχε τὴν ἐξαρχίαν αὐτήν, πάλιν ἐπανέλαβεν αὐτήν ὡς καὶ πρότε-
35 ρον, καθὼς καὶ οἱ χριστιανοὶ Ἀκοβῖται εἰς τὰς ἀναφορὰς καὶ ἰλάμια
αὐτῶν ἐζήτησαν πάλιν τὴν αὐτοῦ σοφολογιότητα τὰ ἔχουν ἐξαρχόν τους
καὶ τὰ ἀπορριφθῆ αὐτὸς ὁ παγκάκιστος κακο-Νεόφυτος, τὸ ὅποῖον καὶ
ἐτελειώθη θεῖον ἐλέει, καὶ καθὼς ὅταν ἦταν ἐνταῦθα ἱκανοὶ χριστιανοὶ
Ἀκοβῖται συνεφώνησαν καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν αὐτοῦ σοφολογιότητα τὰ
40 κάμη ἐπίτροπόν του εἰς τὴν ἐξαρχίαν ταύτην τὸν θεοφιλέστατον Ἐπί-
σκοπον Δημητζίανης, ὡς πλησιόχωρον καὶ ὡς ἱκανὸν τὰ τοὺς ἐπισκέ-
πεται πατρικῶς καὶ πνευματικῶς, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ βα-
σιλικῶν ὀρισμῶν ἐδιωρίσθη ἡ ἐπιστάσις αὕτη τῆς Ἐκκοβας εἰς τὴν θεο-
φιλίαν αὐτοῦ τὸν κυρ-Ἀμβρόσιον, ἀπὸ τὸν ὅποῖον εὐαρεστοῦνται καὶ
45 οἱ χριστιανοί, ὅστις κυρ-Ἀμβρόσιος, ὡς ἐπίτροπος τῆς αὐτοῦ σοφολο-
γιότητος, ὀφείλει τὰ ἔχη τὴν ἐπιτροπικὴν αὐτὴν ἐπιστάσιον καὶ τὰ πλη-
ρῶν ἄπαραιτήτως τὸ διωρισμένον ἐξαρχικὸν ἐτήσιον πρὸς τὴν αὐτοῦ
σοφολογιότητα, καθὼς καὶ οἱ ἐνταῦθα Ἀκοβῖται χριστιανοὶ ὑπέσχοντο.
Λοιπὸν ἰδοὺ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ
50 τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερέμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύ-
ματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα γινώσκοντες
τὴν γενομένην ταύτην διόρθωσιν εἰς τὴν χώραν ταύτην τῆς Ἐκκοβας καὶ

ὅτι ἀπεβλήθη πλέον ἢ ἹΑρχιεπισκοπικὴ ἐν αὐτῇ τάξις καὶ ἐπανῆλθεν αὐθις εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ παλαιὰν αὐτῆς ἐξαρχικὴν κατάστασιν καὶ νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ καθολικοῦ ἐξάρχου, καθὼς καὶ πρότερον, 55 καὶ νὰ τὴν ἐπισκέπτεται ἐπιτροπικῶς καὶ μὲ γνώμην τῆς ἹΕκκλησίας καὶ μὲ θέλησιν τοῦ ἐξάρχου ὁ διορισθεὶς ἤδη ἐπίτροπος ἐν αὐτῇ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Δημητσάνης καὶ συναδελφὸς ἡμῶν κυρ - ἹΑμβρόσιος, τὸν ὁποῖον γνωρίζοντες ἐπίτροπον τοῦ καθολικοῦ ἐξάρχου διδασκάλου κυρ - Κριτίου, νὰ τιμᾶτε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε αὐτὸν καὶ νὰ πείθεσθε καὶ ὑποτάσσησθε αὐτῷ, ἔχοντι ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν κρίνειν καὶ ἀνακρίνειν καὶ θεωρεῖν πᾶσαν συμπίπτουσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν ἐν ὅλῃ τῇ ἹΕξαρχίᾳ ταύτῃ τῆς ἹΑκοβας καὶ νὰ εὐλογῇ καὶ νὰ ἀγιάζῃ ὑμᾶς ἀρχιερατικῶς καὶ νὰ σᾶς ποιμαίνῃ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, φροντίζοντας νὰ στέλλῃ ἀπαραιτήτως τὸ διορισμένον ἐξ ἀρχῆς ἐτήσιον τῆς αὐτῆς ἐξαρχίας πρὸς τὴν αὐτοῦ σοφολογιότητα, τὸ ὁποῖον ἦτον καὶ ἐδικόν σας 65 ζήτημα καὶ ἰδοὺ ὁποῦ ἐτελειώθη θείῳ ἐλέει καὶ νὰ δίδετε ὅλοι κοινῶς τὰ διορισμένα δικαιώματα ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, καθὼς ἐξαρχῆς ἐσυνηθίσθησαν πρὸς τὴν θεοφιλίαν αὐτοῦ, ὡς ἐπίτροπον τοῦ καθολικοῦ ἐξάρχου, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἢ ἀντιλέγοντος, ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, ἐν 70 βάρει ἀργίας καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ ἐξ ἀποφάσεως. ἹΗ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν

Ἱαψῆδφ

ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, Ἱνδικτιῶνος ιγης

† ἹΟ Κυζίκου Γεράσιμος † ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος † ὁ Χαλκηδόνος ἹΙωαννίκιος † ὁ Δέρκων Διονύσιος † ὁ ἹΑθηνῶν Βαρθολομαῖος † ὁ Κρήτης Γεράσιμος † ὁ Μυτιλήνης ἹΑνθιμος † ὁ Διδυμοτείχου Νεόφυτος.

Τὴν σύναψιν τῆς συμφωνίας μεταξὺ Κριτίου καὶ τοῦ διορισθέντος ἐπιτρόπου ἹΑρχιεπισκόπου Δημητσάνης ἹΑμβροσίου ἐπεμελήθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταδόντες δύο ἹΑκοβίται τῆς οἰκογενείας Στασινοῦ, ἐκπροσωπήσαντες τὸν κυρ - Παλαιολόγον προεστῶτα τῆς ἹΑκοβας. Οὗτοι ἤγγυθήσαν διὰ τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν τοῦ ἐτησίου τῆς τρεχούσης Ἱγ' Ἱνδικτιῶνος ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Νεοφύτου ἐξοικονόμησιν τῶν ὀφειλομένων ἐτησίων Ἱενδεκα ἐτῶν. ἹΑξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι διδασκόμεθα ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων, πρῶτον ὅτι ὁ ἹΑμβρόσιος εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Δημητσάνης πρὸ τοῦ ἔτους 1764¹, δεῦτερον δὲ ὅτι ὁ θεωρούμενος ὡς μετασχὼν τοῦ κινήματος τοῦ ἹΟρλῶφ καὶ καταλήξας εἰς Ρωσίαν ὡς ἀρχιε-

¹ Τάσος ἹΑθ. Γρισοπούλου, ἹΗ ἹΑρχιεπισκοπῇ Δημητσάνης καὶ ἹΑργυροκάστρου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 237.

πίσκοπος Ζαρνάτας καὶ Ἀκόθων Νεόφυτος¹ εἶχε καθαιρεθῆ περι τὸ 1764 καὶ ἴσως ἀποθάνει, ὥστε διὰ τοῦ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ νὰ ὑπόσχωνται οἱ ἄρχοντες τῆς Ἱεροσολύμων «νὰ πασχίσουν μὲ κάθε λογῆς τρόπον νὰ γένουν ταξίλι ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ Νεοφύτου» τὰ χρεωστούμενα ἔνδεκα ἐτήσια. Ἰδοὺ τὸ ἐν λόγῳ ὑποσχετικόν²:

Μὲ τὸ παρὸν δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐν τῷ παρόντι ὅτι, ἐπειδὴ ὁ σοφολογιώτατος μέγας ἐκκλησιαρχῆς διδάσκαλος κυρ-Κριτίας τὴν Ἱεροσολύμων τῆς Ἱεροσολύμων, ὅπου ἔχει εἰς τὸν Μορέαν, τὴν δίδει ἐπιτροπικῶς εἰς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Δημητζίανης
5 καὶ μὲ τὸ νὰ λείπη ἡ θεοφιλία του ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον καὶ δὲν εὐρέθη ἐδῶ, ἡμεῖς ἐμεσολαβήσαμεν καὶ ἐπήραμεν τὸ γράμμα τὸ συστατικὸν εἰς τὴν θεοφιλίαν του τῆς Ἱεροσολύμων αὐτῆς καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδόθη τὸ ἐτήσιον τῆς ἀρχομένης ἤδη ἰγὴς Ἰνδικτιῶνος, ὑποσχόμεθα ἐν τῷ παρόντι ὅτι, πηγαίνοντας σὺν Θεῷ εἰς Μορέαν νὰ στείλωμεν μὲ πρῶτον
10 εὐθὺς τὸ ἐτήσιον τοῦτο τῆς παρούσης Ἰνδικτιῶνος, ὡσὰν ὅπου εἶναι ἀπλήρωτον, καὶ ἀφοῦ τὸ στείλωμεν τότε νὰ λαμβάνωμεν τὸ ἐξοφλητικὸν γράμμα. Ἀκόμη ὑπεσχέθημεν καὶ διὰ τὰ χρεωστούμενα ἔνδεκα ἐτήσια πηγαίνοντας ἐκεῖ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ μὲ
15 σίαν τοῦ Νεοφύτου καὶ νὰ προφθάσωμεν τὸ συντομώτερον ἀπόκρισιν εἰς τὴν σοφολογιότητά του. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐδόθη τὸ παρὸν τῇ αὐτοῦ σοφολογιότητι.

Ἀφξδφ Σεπτεμβρίου 1764

Βεκύλης τοῦ κυρ-Παλαιολόγου τῆς Ἱεροσολύμων Ἱεροσολύμων Γιαννάκης ἐπιβεβαιοῖ, Γιωργαντᾶς Ἱεροσολύμων βεβαιώνω.

Ἦδη πρὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΖ' αἰῶνος εἶχεν ἀναδειχθῆ σπουδαίως ὁ πρόκριτος τῆς Ἱεροσολύμων κυρ-Στασινός, ὁ ὅποιος φοβούμενος ὅτι «ὁ θάνατος εἶναι κοινὸς πᾶσι καὶ οὐδεὶς δύναται φυγεῖν τὸ ἀπαραίτητον αὐτοῦ ποτήριον», συνέταξε τὴν 7 Δεκεμβρίου 1688 τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Πλὴν τῆς γενικῆς αἰτίας ταύτης ὅμως, ὁ συνετὸς Στασινός πιθανῶς εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἤχθη καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐμάστιζε καὶ πάλιν τὴν Πελοπόννησον ἢ πολλαῖς ἀπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἐνσκήψασα εἰς τὴν χώραν ἐπιδημία τῆς πανώλους³. Ἡ διαθήκη τοῦ προκρίτου τῆς Ἱεροσολύμων, ἐξ ἧς καὶ μόνον

¹ Τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν βλ. ὑπὸ Σωκρ. Β. Κουγέα, ἔνθ' ἄνωτ, σελ. 293. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ ἐν Γορτυνίᾳ Ἱεροσολύμων Ἱεροσολύμων, σ. 4-5, 9-10.

² Φ. 335 τοῦ μνημονευθέντος ὑπ' ἀριθ. 315 κώδικος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πατρ. Βιβλιοθήκης. [Θ. Μυσογονά], ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 350-351.

³ Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ παρὰ τὴν Δημητσάναν μονὴ Παναγίας τῆς Αἰμαυλοῦς, ἐν Ἀθήναις 1947, σ. 15, 20. K. Stephanos, La Grèce au point de

καταδεικνύεται οὗτος πλουσιώτατος, ἀποτελεῖ πολλαπλῶς ἐνδιαφέρον ἔγγραφο γλωσσικὸν καὶ ἱστορικὸν καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς ¹:

Εἰς δόξαν π(ατ)ρ(ὸ)ς κ(αί) υἱοῦ κ(αί) ἀγίου πνεύματος, ἀμήν.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ θάνατος κοινὸς εἶναι τοῖς πᾶσι καὶ οὐδεὶς δύναται φυγεῖν τὸ ἀπαραίτητον τοῦ θανάτου πο|τήριον, ἀλλὰ πάντες ὀφείλομεν αὐτὸ πιεῖν καὶ οὐδεὶς γινώσκειν τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τοῦ τέλους τῆς | ζωῆς του, παρὰ μόνος εἷς, ὁ θεός, διὰ τοῦτο πρέπει κάθε χριστιανὸς νὰ εἶναι διωρθωμένος καὶ ἐτοιμασ|μένος κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα, 5 ἀναμένοντας τὴν δικαίαν ψῆφον, ὅπου ἐξ ἀρχῆς ὤρισεν ὁ θεὸς πρὸς τ(ὸν)|πρωτόπλαστον Ἀδάμ, λέγων διὰ ἐπαρέβη τὴν ἐντολὴν του, ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει. Τοῦτο | οὖν καὶ εἰς τοῦν βαλὼν καὶ ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς κυρ - Στασινός, ἀπὸ χώρας Ἄκοβας, ἤγουν μαχα|λᾶς Βυζῆτιοι, ἔχοντας σώας τὰς φρένας [καὶ τὰς] λοιπὰς αἰσθήσεις ὑγιεῖς καὶ φοβούμεν[ος τὸ πρό]|ωρον καὶ αἰφνίδιον τοῦ θανάτου του, ἠθέλησε αὐτοπροαιρέτως καὶ οἰκιοθελῶς νὰ κάμῃ τὴν | παροῦσαν ἐγ<γ>ραφον δια- 10 θήκην, εἰς αὐτοῦ διόρθωσιν καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον | μὲν ἀφήνει πᾶσις χριστιανοῖς, γνωστοῖς καὶ ἀγνωστοῖς, συγχώρησις, ζητιῶντας καὶ αὐτὸς παρ' αὐτῶν | τ(ὴν) ἐν Χριστῷ ἀγάπην καὶ τὴν τελείαν συγχώρησιν, ἔπειτα δὲ ἀφήνει τῆς θυγατρὸς του τῆς Χρυσάφ|ης φορέματα τρία, ἀτιλάζι κομμάτι ἓνα καὶ τζιπούνια τρία καὶ καμπουχᾶν ἓνα καὶ φρενιζὲν | ἓναν καὶ σαάνια κομμάτια ὄχτω, τετζερδέδες δύο, λεβέτι ἓνα, ταβάν ἓναν, τηγάνι ἓνα, | λεγένι μὲ τὸ ἱμπρίζι, σιε- 15 φάνι, σκολαρίτζια, δακτυλῖδια τρία, γκόλφι ἓνα καὶ ζωνάρια τρία, προσκέ | φαλα ἑνέα, μαιαράτζια τρία, στρώματα τρία, ἀνδρομίδες τρεῖς,

vue naturel, ethnologique, anthropologique, démographique et médical, Παρίσιοι 1884, σ. 507 (Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ Dictionnaire encyclopédique des sciences médicales).

¹ Τὸ ἔγγραφο, παραχωρηθὲν εἰς ἡμᾶς μετὰ τινων ἄλλων ὑπὸ τοῦ ἐκ Βυζικίου τῶν Τροπαίων θεολόγου καθηγητοῦ Σπ. Παῖσιου πρὸ Ἰδετίας πρὸς μελέτην, ἀπόκειται ἔκτοτε εἰς τὸ παρὰ τῇ Δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ τῆς Σχολῆς Δημητσάνης Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Γορτυνίας (Γορτυνιακὰ ποικίλια). Ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ εἶδον τὸ φῶς σύντομα, ἀλλὰ πάντως ἐνδιαφέροντα σημεῖωματα ὑπὸ τοῦ φίλου πρ. γυμνασιάρχου Γ. Γ. Καρβελά, Ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία τῆς Ἄκοβας, ἐφημ. Ἀθηνῶν «Φωνὴ τῆς Γορτυνίας», ἔτ. ΙΑ' (περίοδ. β'), φ. 288, 289, 290 (2, 25 Ἀπριλ., 20 Μαῖου 1947). Πρβ. Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ Στασινόπουλοι τοῦ Βυζικίου, αὐτόθι, φ. 291 (8 Ἰουν. 1947). Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ἔγγραφου οἱ στίχοι αὐτοῦ χωρίζονται διὰ καθέτων γραμμῶν καὶ ἀριθμοῦνται, ἐντὸς παρενθέσεων ἀναπτύσσονται αἱ βραχυγραφίαι καὶ αἱ συντμήσεις, ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν [] συμπληροῦνται τὰ ἐλλείποντα λόγφ φθορᾶς τοῦ ἐγγράφου, ἐντὸς δὲ ἀμβλυγωνίων < > αἱ ὀλίγαι ἡμέτεραι συμπληρώσεις πρὸς κατανόησιν τοῦ κειμένου. Τὸ κείμενον ἐκδίδεται ἀπηλλαγμένον ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης κατὰ νόημα στίξεως. Διαστάσεις ἐγγράφου 0,30×0,215μ.

χαλί ἕνα, παπλώμα(τα) δύο, γεριάνι, | χρυσομάντηλα δύο, τζιουμπρά
 ἕναν. Ταῦτα τὰ ἄνωθεν τὰ ἔλαβεν καὶ ἀκόμη νὰ λαμβάνῃ μαστραπᾶν |
 ἕναν, ἀσημόκουπα μία καὶ περσιάνι ἕνα καὶ [. . .] τ[.] δακτυλίδια ἀση-
 μένια καὶ πρόβατα πενήντα, [γε] | λάδια τέσσαρα καὶ βόδια δύο, νὰ πάρῃ
 ἀκόμα καὶ τὸ ἀμπέλι σὴν φυτεία, κοντὰ τὸ δικό τους. Καὶ ἔτσι ἀφήνω
 20 ἐντο | λήν νὰ ἤξεύρουν, ὅσα ἐπῆρε ἡ Χρυσάφη νὰ πάρουν καὶ ἡ Εὐγένια
 καὶ ἡ Βενετίτσα στὸ μερδικό τους κάθε | μία. Δίδω καὶ τ(ῆς) Μάρως,
 τ(ῆς) κοπελλός μου καὶ γυναικός μου σὴν Σκούνταινα τὸ ἀμπέλι, ὅπου
 ἔχω μὲ τ(ὸν) Ψαρ(όν), τριῶν ἀξι | γαρίων, νὰ τὸ ἔχῃ, καὶ γρόσια εἴκοσι,
 καὶ τὸ ἀμπέλι ἕναί τρία κομμάτια, νὰ τὸ μοιράσουν μὲ τ(ὸν) Ψαρόν,
 νὰ πάρῃ ὁ Ψαρὸς | τὸ τρίτο καὶ τὰ λοιπὰ νὰ εἶναι δικά της καὶ νὰ
 πάρῃ καὶ τὰ γελάδια, ὅπου εἶναι τοῦ γα(μ)βροῦ της καὶ νὰ πάρῃ
 καὶ τὰ πρό | βατα, σφαχτὰ δέκα, ὡς τὸν Γιάννον τ(ὸν) γα(μ)βρ(όν) της.
 25 Δίδω της καὶ ἕνα φόρεμα φερεντζὲ κότζινο, δίδω καὶ τῆς Βελιότιας | μία
 γελάδα, γροσίων τεσσάρων, δίδω της ἀκόμη καὶ ἕνα βόιδι καὶ ἕνα κα-
 κάβι καὶ ἄλλα ὅ,τι τ(ῆς) ἔδωσα νὰ τὰ ἔχῃ, | καὶ μία πυροστία καὶ τ'
 ἄνωθεν, ὅ,τι ἔδωσα τ(ῆς) Μάρως, δὲν τὰ ἔδωσα δι' ἄλλην χάριν παρὰ
 μόνον νὰ μὲ ἔχῃ δουλεμέν(ον) τόσον | καιρ(όν) ὡσὰν κοπέλλα ὅπου
 ἦτουν, καὶ ἐναπολειφθέν(τα) ροῦχα, πανδρεύοντας τὲς ἄλλες κόρες καὶ
 λαμβάνοντας ὡσὰν | τ(ὴν) πρώτ(ην) καὶ ἐκεῖνες, ὡσὰν ἄνωθεν γράφο-
 μεν. Τὰ ἐπίλοιπα νὰ εἶναι τ(ῶν) ἀρσενικ(ῶν) παιδίων ὄλα σῶα καὶ |
 ἀνελλιπεῖς, κινητὰ καὶ ἀκίνητα καὶ πλέ(ον) τινὰς [μὴ] τοὺς πειράξῃ,
 30 μῆτε ἀμπέλια, μῆτε χωράφια, μῆτε σπίτια, μῆτε | ἀσημικά, μῆτε ρου-
 χικά, μῆτε χαλκωμιακά, μῆτε ἄλλο τίποις. Καὶ εἰς τοῦτο, ὅποιος ἀπὸ
 τὰ παιδιά μου ἦθε | λε ἔβγει ἀπὸ τ(ὴν) ἐντολ(ήν) μου, νὰ ἔχῃ τ(ὴν) κα-
 τάραν τοῦ ἐπο(υρ)ανίου βασιλέως καὶ δεύτερον τ(ὴν) ἐδικήν μου κατά-
 ραν | καὶ εἰς τοῦτο ἐγράφθη τὸ παρὸν ἔμπροσθεν θεοῦ καὶ ἀν(θρῶ)πων.
 | Ἐπὶ ἔτους ἀχρη' [= 1688], Δεκεμβρίῳ ζ'.

| Παρθέν(ος) κ(αὶ) πν(ευμα)τικ(ός) ἔγραψα κ(αὶ) μάρτυρῶ.

Περὶ τοῦ Στασινοῦ θὰ γίνῃ ἐκτενέστερος λόγος κατωτέρω. Ἡ οἰκογένεια Λαμπάρδη τῆς Δημητσάνης, ἣτις ἀρχομένου τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐνέμετο τὴν Πατρ. Ἐξάρχισαν τῆς Ἀκοῦας, μαρτυρεῖται ἱστορικῶς ἀπὸ μιᾶς χιλιοτηρίδος ἤδη, διότι περὶ τὸ ἔτος 967 τίθεται ἡ ἴδρυσις τῆς γεραρᾶς μονῆς Φιλοσόφου, μεθ' ἧς συνδέεται Ἰωάννης Λαμπαρδόπουλος-Φιλόσοφος, πρωτασηκρήτης τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ¹. Ἡ οἰκογένεια ἀπαντᾷ ἔκτοτε μέχρι σήμερον ὑπὸ τὸν

¹ Τὸ ὄλον ζήτημα μετὰ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας ἐξετάζεται εἰς ἔτοιμον μελέτημα περὶ τῆς μονῆς Φιλοσόφου. Πρὸς τὸ παρὸν βλ. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ Ἀργυροκάστρου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 209 κέ., 228.

διπλοῦν τύπον Λαμπάρδη - Λαμπαροπούλου καὶ Φιλοσόφου - Φιλοσοφοπούλου. Μέλη κληρικά τῆς ἐν λόγῳ οἰκογενείας ὀπωσδήποτε ἀξιόλογα ἀπαντοῦν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Παῖσιος (1645 - 1660)¹, καὶ οἱ μητροπολίται Δράμας Ἀθανάσιος, Σερρών Θεοφάνης, ὁ μετὰ ταῦτα Παλαιῶν Πατρῶν γενόμενος, Νικομηδείας Νεόφυτος, ὁ ἀπὸ Δράμας, Παλαιῶν Πατρῶν Παρθένιος, ὁ ἀπὸ Κερνίτζης, Βρεσθένης Κύριλλος, Μελενίκου Χριστοφόρος, ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Θεοφάνης, Σερρῶν Παρθένιος καὶ εἰ τις ἄλλος. Διὰ μακροτέρων θὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα περὶ τῶν τριῶν πρώτων μητροπολιτῶν.

Ὁ Δράμας Ἀθανάσιος ὡς τοιοῦτος ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1593 μέχρι 1608. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1593 μέλος συνοδικῶν τελῶν υπογράφει πρᾶξιν τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β' τοῦ Τρανοῦ, περιέχουσιν τὰ 12 ἄρθρα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκληθείσης Συνόδου². Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Ἀθανάσιος υπογράφει συνοδικὸν σιγίλλιον τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου, ἀπολυθὲν ὑπὲρ τῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος³. Ὡσαύτως κατὰ Μάρτιον τοῦ 1606 υπογράφει πατριαρχικὸν ἔγγραφον ἀναφερόμενον εἰς καθάρσεις τοῦ παρανόμως καὶ ἐξωτερικῶς εἰσπηδήσαντος εἰς τὸν θρόνον τῶν Σερρῶν Ἰωάσαφ, ἀποκατάστασιν δὲ τοῦ κανονικοῦ μητροπολίτου Θεοφάνους⁴. Τὸ ἔτος 1608 ὁ Ἀθανάσιος προσέφερεν εἰς τὴν περίφημον παρὰ τὰς Σέρρας μονὴν τοῦ Προδρόμου ὀκτὼ χιλιάδας ἄσπρα⁵.

¹ Περὶ τοῦ ἀνδρὸς βλ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Ἀλεξανδρείᾳ 1910, σ. 520 κέ. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Μητρόπολις καὶ μητροπολίται Λακαδαίμονας κατὰ τὴν Ἑνετοκρατίαν, Θεοδώρητος Κριτής ὁ ἐκ Δημητσάνης, Θεολογία 20 (1949) 335 καὶ τὴν αὐτόθι σημειωμένην βιβλιογραφίαν.

² Ἀθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, Ἀνέκδοτα ἑλληνικὰ συγγράμματα... ἐν ΚΠόλει 1884, σ. 75 (Μαιρογορδάτειος Βιβλιοθήκη). Γενναδίου Ἀραμπατζόγλου, μητροπ. Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων, Φωτίειος Βιβλιοθήκη, μέρ. Α', ἐν ΚΠόλει 1933, σ. 134. Διὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου βλ. Κ. Ν. Σάθα, Βιογραφικὸν Σχεδιάσμα περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β' (1572 - 1594), ἐν Ἀθήναις 1870, σ. 82 κέ., 93 - 94.

³ Α. Α. Ζακυνθηνοῦ, Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας (1593 - 1798), Ἑλληνικά, 2 (1929) 132.

⁴ Η. Ν. Παπαγεωργίου, Αἱ Σέρραι καὶ τὰ προάστεια τὰ περὶ τὰς Σέρρας καὶ ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου, Byzantinische Zeitschrift, 3 (1894) 275. Μ. Γ. Γεδεών, ἐν φιλολογ. ἐφημ. ΚΠόλεως «Ἀνατολή», 1 (1877) 42. Τοῦ αὐτοῦ, Πατριαρχικὸι Πίνακες, ἐν ΚΠόλει 1885-1890, σ. 544. Τὸ γράμμα τοῦτο ἐκ τῆς Νομ. Συναγωγῆς θὰ ἐκδοθῆ ἐκ νέου εἰς εἰδικὸν περὶ τῆς μητροπόλεως Σερρῶν μελέτημα, διότι παρουσιάζει ἱκανὸν ἐνδιαφέρον καὶ διαφορὰς πρὸς τὴν ἐκδοσὶν Γεδεών, ἡ ὁποία εἶναι καὶ λίαν δυσεύρετος εἰς τὸ βραχύθιον περιοδικὸν «Ἀνατολή».

⁵ Ἡ πληροφορία ἐκ σημειώματος τοῦ κτητορικοῦ τῆς μονῆς κώδικος. Ε. Στρατή, Ἡ Δράμα καὶ ἡ Δράβησκος, Σέρραι 1924, σ. 24. Ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου Χρι-

Ὁ Ἀθανάσιος ὑπῆρξεν ἀρχιερεὺς λόγιος, ἀφιερῶσας στίχους εἰς τὴν Θεοτόκον, φέροντας ἀκροστιχίδα Ἀθανασίου ἀρχιερέως Δράμας. Οὗτοι περιέχονται εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 14 χαρτῶν κώδικα τῆς ἐν Θράκῃ παρὰ τὴν Ἐάνθη μονῆς Παναγίας τῆς Ἀρχαγγελιωτίσσης, ὁμοῦ μὲ Θεοτοκάριον. Δὲν γνωρίζομεν ἂν ὁ κώδιξ ἦτο αὐτόγραφος τοῦ Ἀθανασίου, πάντως ἐν σελ. 390, κάτωθεν τῶν στίχων αὐτοῦ, προσετίθητο: *ἐλάχιστος εὐχέτης καὶ πάντων ἐλάχιστος ἐλαχίστων*, ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ σελίδι 392: *ὁ ρηθεις Δράμας Ἀθανάσιος ἀφιεροῖ τὸ βιβλίον τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Παναγίας Ἀρχαγγελιωτίσσης εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ, ἀκολούθως δὲ ταῦτα:*

πληρώσας εἶπον σοι Χριστέ, δόξα πρόπει

ἐν ἔτει Ἰουλιῶ, ἀπὸ Χου, ἀχῆ ὀκτωβρίου ἐ' ἡμέρα καὶ ὠρα ς' ¹,

ἐξ οὗ δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι πιθανῶς καὶ βιβλιογράφος τοῦ κώδικος ὑπῆρξεν ὁ Ἀθανάσιος.

Πότε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Δράμας ὁ Ἀθανάσιος δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Πάντως ὑπῆρξε διάδοχος τοῦ μητροπολίτου Νεοφύ-

στοφόρου τοῦ Προδρομίτου ἐξεδόθη Προσκυνητάριον τῆς ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῇ πόλει τῶν Σερρών σταυροπηγιακῆς Ἱ. Μονῆς ... Προδρόμου, Λιψία 1904, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδυνήθημεν νὰ συμβουλευθῶμεν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, διότι κατωτέρω ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ τῆς μονῆς, σημειοῦμεν ὅτι, μετὰ τὰς σκληρὰς δοκιμασίας καὶ ἀρπαγὰς ἃς αὐτῇ ὑπέστη κατὰ τὰς βουλγαρικὰς ἐπιδρομὰς, τὸ εἰς ἔγγραφα καὶ χειρόγραφα ἀρχιερακῶν ὄντων αὐτῆς ἀπόκειται εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην (τμήμα χειρογράφων), τὸ δὲ ἐντυπον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς. Εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς μονῆς Προδρόμου ἀναφέρονται αἱ ἐργασίαι τῶν F. Dölger, A. Soloviev καὶ Στ. Π. Κυριακίδου, περὶ ὧν βλ. βιβλιοκρισίαν Α. Σιγάλα, ἐν Ἑπετ. Ἐταιρ. Βυζ. Σπουδῶν, 11 (1935) σ. 515 - 519.

¹ Περαιτέρω προσετέθη βραδύτερον ἢ ὑπογραφή: *Δράμας καὶ Φιλίππων Ἀβέρκιος*. Βλ. Πρωτοσυγγέλλου Χρυσοστόμου Χατζησταύρου (νῦν μητροπολίτου Καβάλας), Κατάλογοι δύο τῶν χειρογράφων τῶν ἐν Ἐάνθῃ τῆς Θράκης ἱερῶν ἐνοριακῶν μονῶν Παναγίας Ἀρχαγγελιωτίσσης καὶ Παναγίας Καλαμῶς, *Byzantinische Zeitschrift*, 21 (1912) σ. 69.— Εἰς τὴν προκειμένην χρονολογίαν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ 1608 κατ' Ὀκτώβριον μῆνα δὲν συμφωνεῖ πρὸς ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7116. Ὁρθότερον φαίνεται μᾶλλον τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7116 ἔτος, ἀντιστοιχοῦν πρὸς χριστιανικὸν 1607 (δὲν ἀποκλείεται μάλιστα τὸ ἀχζ' νὰ ἀνεγνώσθη ἐσφαλμένως ἀχῆ), διότι κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1608 ὁ Ἀθανάσιος δὲν ἔζη πλέον, ὡς θὰ ἴδωμεν. [Ἡ χρονολογία ἀπὸ κτίσεως κόσμου δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ἀπὸ Χριστοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἶχε πλέον ἐπικρατήσῃ ἡ χρονολόγησις ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ἀρχῆ τοῦ ἔτους, ὅπου δὲ ἐτίθετο καὶ τὸ ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐτίθετο κατὰ ζῆλον ἀρχαῖστικόν, συνεφώνει δὲ τοῦτο, καὶ κατὰ τοὺς μῆνας Σεπτέμβριον—Δεκέμβριον, πρὸς τὸ χριστιανικὸν ἔτος. Βλ. π.χ. *ΕΕΒΣ* 12 (1936) 290: *μηνὶ δεκεμβρίῳ ἐν ἔτει ἀφ' ἧς ἐσφαλμένως: ἀφ' ἧς*] Ἰουλ. *ΕΕΒΣ* 13 (1937) 53: *ἀχς' νοέμβριος - Ἰουλ' [Στ.Δ.]*.

του, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 1591 ὑπογράφει γράμμα σιγγιλιῶδες τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β' περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν μονῆς τοῦ Προδρόμου¹.

Ὁ Δράμας Ἀθανάσιος μετὰ δεκαπενταετῆ περίπου ἀρχιερατεῖαν κοιμηθεὶς ἐτάφη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους περίπυστον μονὴν τῆς Ἀχειροποιήτου, τῆς ἐπιλεγομένης Εἰκοσιφοινίσσης ἢ Κοσινίτζας². Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς μονῆς ταύτης ἐσφύζετο³ ἐπιτύμβιος ἐκ μαρμάρου πλάξ, ἐφ' ἧς εἶχε χαραχθῆ ἐπίγραμμα ἐκ στίχων ἐλεγειακῶν, οὓς ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἀθανάσιον ὁ μητροπολίτης Σερρών Θεοφάνης, καθὼς δηλοῦται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιγράμματος διὰ τῶν ἐξῆς:

*Στίχοι εἰς τὸν τάφον τοῦ κυρ - Ἀθανασίου
ποίημα Θεοφάνους μητροπολίτου Σερρών.*

Ἴδου τὸ ἐπίγραμμα, ἀπηλλαγμένον ὀρθογραφικῶν ἀμαρτημάτων:

*† Εὐσεβείης ἱερὸν στόμα ἡδ' ἀρετῶν θεῖον κράμα
καὶ σοφίης τὸ καλὸν βάρβιτον Ἀθανάσιον
Μακεδονία ἐνθάδε χιονέη πορτιτρόφος αἶα
καλύπτει Μυσῶων ποιμένα φεῦ Δράμα!
ἔτους ΖΡΙΓ' [= 1608], ἰνδ. ς' 4.*

¹ L. Petit, Actes de Pantocrator, Πετροῦπολις 1903, σ. 49 (Παράρτημα 10ου τόμου τῶν Βυζαντινῶν Χρονικῶν τῆς Πετροπόλεως). Πρβ. M. I. Γεδεών, Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες (1500 - 1913), Ἀθήναι 1938, σ. 149.

² Βλ. I. B. Παπαδοπούλου, Τινὰ περὶ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Ἀχειροποιήτου τῆς ἐπιλεγομένης Εἰκοσιφοινίσσης, Ἐπετηρίς Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν, 5 (1928) 379 κέ. καὶ τὴν αὐτόθι σημειουμένην βιβλιογραφίαν.

³ Δὲν γνωρίζω τὴν τύχην τῆς ἐπιτύμβιου πλακῶς καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων τῆς μονῆς μετὰ τὰς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὸ 1917 γενομένας λεηλασίας. Γράψας πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον μητροπολίτην Δράμας κ. Γεώργιον καὶ ζητήσας πληροφορίας δὲν ἔτυχον ἀπαντήσεως.

⁴ K. Ζησιίου, Ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ χριστιανικῶν μνημείων, Πρακτικὰ Ἀρχαιολογ. Ἑταιρείας, ἔτ. 1913 (Ἀθήνησι 1914), σ. 197 (πανομοιότυπον τῆς ἐπιγραφῆς σ. 198). E. Στράτη, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 34 - 35 κλπ. — Βάρβιτον (κατ' οὐδ. γένος, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου θηλυκοῦ καὶ σπαν. ἀρσεν.) εἶναι εἶδος πολυχόρδου μουσικοῦ ὄργάνου, λύρα, κιθάρα, λαγοῦτον. Πορτιτρόφος, -ον, εἶναι ὁ τρέφων πόρτις, θαμάλια, πορτιτρόφος αἶα δὲ εἶναι ἡ πρὸς βοσκὴν ἀγελᾶδων εὐθετος χώρα. Χιόνεος, -ον, (ἐνταῦθα χιονέη τὸ θηλ.) εἶναι ὁ πρὸς χιόνα ὁμοιος, λευκός ὡς ἡ χιῶν. Μυσοὶ συνήθως ὀνομάζονται οἱ πέραν τοῦ Στρυμόνος κάτοικοι τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Βουλγαρίας. [Εἰς τὴν φωτογραφίαν τῆς ἐπιγραφῆς, K. Ζησιίου ἔ. ἀ., εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου διακρίνεται σαφῶς ΘΕΟΚΡΑ καὶ ὄχι ΘΕΙΟΝΚΡΑ, ὡς ἀναγινώσκει ὁ Ζησιίου συμπληρῶνων θεῖον κρά[μα]. Ὁ στίχος κατὰ ταῦτα πρέπει ν' ἀναγνώσθῃ: Εὐσεβείης [Ἰωας: εὐσεβίης] ἱερὸν στόμα ἡδ' ἀρετῶν θεοκρά[ντιον]. Ἡ λέξις θεόκραντος εἶναι μαρτυρημένη ποιητικὴ καὶ σημαίνει: τελεσθεὶς ἢ ποιηθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν. Σ.τ.Δ.].

Ὁ μακαρίτης Ζησίου καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θέματος γράψαντες ἀνέγνωσαν ἔτος ΖΝϚ', ἧτοι ἀπὸ κοσμογονίας 7056, σωτήριον δὲ 1548. Ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ ἐπίγραμμα σχετιζόμενα πρόσωπα ἀνήκουν εἰς τὸ τέλος τοῦ ΙϚ' καὶ ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος. Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ συμπλέγματος γραμμάτων ΖΝϚ' (= 7056), ἀλλὰ ΖΡΙϚ' (= 7116), τῶν γραμμάτων ΡΙ ἐκληφθέντων ὡς ψηφίου δεκαδῶν Ν. Πρὸς ἀμφότερα τὰ ἔτη (1548 καὶ 1608) συμφωνεῖ ἡ ἰνδικτικῶν ἕκτη, ἡ σύμπτωσης δ' αὕτη δικαιολογεῖ τὴν παρανόγησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν διόρθωσιν εὐνοεῖ¹.

Ἐνεκα τοῦ σφάλματος τούτου, πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ πράγματος ἐθεωρήθη ὅτι δύο μητροπολίται ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἀθανάσιος ὑπερέτησαν ἐν Δράμα, ὀνομασθέντες μάλιστα Α' τὸ 1548 καὶ Β' τὸ 1606², ἐνῶ πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου³.

Τὸν Ἀθανάσιον ἀποθανόντα διεδέχθη ὁ πρῶτος ἐξάδελφος αὐτοῦ Νεόφυτος, ὅστις κατὰ Μάιον τοῦ 1611 μετὰ τῶν Σερρών Θεοφάνους, Ζιχνῶν Ἰακώβου καὶ Φιλίππων Κλήμη ὑπογράφει συνοδικὴν πράξιν τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου Β' τοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν, περὶ συνοικεσίων⁴. Εἰς τὴν μητρόπολιν Δράμας παρέμεινεν ὁ Νεόφυτος μέχρι τοῦ ἔτους 1618. Ἐν τῇ μεταξῦ, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1614, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Τιμοθέου Β', ἐστάλησαν εἰς Δράμαν ὡς Ἐξαρχοὶ οἱ μητροπολίται Σερρών Δαμασκηνὸς καὶ Ζιχνῶν Ἰάκωβος, πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν περὶ τινῶν χωρίων, περὶ ὧν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις, ὡς φαίνεται, μεταξὺ τῶν

¹ [Εἰς τὰς ὀρθὰς περὶ τὴν ἀκριβήσιν τοῦ συγγραφῆως δέον νὰ προστεθῇ, ὅτι, ἀπὸ τὴν φωτογραφίαν Κ. Ζησίου ἔ. ἀ., φαίνεται ὅτι ἡ πλᾶξ εἶναι ἐφαρμένη εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, σαφῶς δὲ διακρίνεται μόνον τὸ Ζ καὶ τὸ Ϛ, ἡ δὲ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο τούτων εὐνοεῖ μᾶλλον τὴν ὑπαρξίν δύο γραμμάτων (ΡΙ) καὶ οὐχὶ ἐνός (Ν ἢ Π, διότι καὶ τὸ ἔτος ΖΠϚ' [1578] συμφωνεῖ πρὸς τὸ Ϛ' ἔτος τῆς ἰνδικτικῶνος). Λάθος τοῦ Ζησίου εἶναι ὅτι ἔγραψε ΖΝϚ' χωρὶς νὰ δηλώσῃ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἰδικῆς του συμπληρώσεως. Σ.τ.Δ.].

² Ε. Σιράτη, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 33, 44. Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, μητρ. Ἀμασειας, Χρονολογικὸς Πίναξ... Πανελληνιον Λεύκωμα Ἐθν. Ἐκατονταετηρίδος, τόμ. 4, σ. 218 (ἐκ τοῦ «Νεολόγου» ΚΠόλεως). Ὁρησκειτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. 2 (1937) σ. 1406.

³ Εἰς χειρόγραφον λειτουργίαν, γεγραμμένην κατὰ τὸ ἔτος 1736 ὑπὸ ἀγνώστου ἀρχιερέως Δράμας, ἐσημειώθησαν τὰ ὀνόματα τῶν προγεγεστέρων μητροπολιτῶν, ἵνα μνημονεύονται ἐν τῇ προθέσει. Ἐκεῖ ἄνευ χρονολογίας ἀναγινώσκειται ἐν ὀνομα μητροπολίτου Ἀθανασίου, μετὰ τὴν πληροφορίαν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ. Γ. Λαμπάκης, Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογ. Ἐταιρείας, 5 (1905) σ. 86.

⁴ Ἀθ. Κομνηνοῦ - Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν Ἄλωσιν, ἐν ΚΠόλει 1870, σ. 127. Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Φιλογ. Συλλόγῳ χειρογράφων βιβλίων, Περιοδ. Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. ΚΠόλεως, Παράρτ. 20-22 (1891) 76 κέ. Μ. Ι. Γεδεών, Κανονικαὶ διατάξεις, ἐν ΚΠόλει 1889, τόμ. Β', 77-78.

μητροπόλεων Δράμας καὶ Ζιχνῶν, κατὰ τὴν ἐκθεσιν δὲ τῶν ἐξάρχων ἐγένετο προσάρτησις αὐτῶν τῆ τελευταία¹. Διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Φιλίππων ἐνδιαφέρον ἐπέδειξαν δύο ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων πατριαρχῶν, ἀφ' ἑνὸς ὁ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν Τιμόθεος ὁ Β', τέκνον τῆς Κυζίκου, ἀφ' ἑτέρου δὲ αὐτὸς ὁ Κύριλλος Α' ὁ Λούκαρις, ἐπιθυμοῦντες, λόγῳ τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς σημασίας νὰ τὴν ἐνισχύσουν σμικρυνομένην καὶ καταρρέουσιν².

Ἄλλ' ὁ Νεόφυτος δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς Δράμαν, διότι κατ' Αὐγουστον τοῦ ἔτους 1618, τῆ ὑποστηρίξει τοῦ ἐν Πάτραις τῆς Πελοποννήσου θεοῦ του μητροπολίτου Θεοφάνους, τοῦ ἀπὸ Σερρῶν, μετετέθη εἰς τὴν μητρόπολιν Νικομηδείας, ἥτις καὶ μεγαλυτέρα ἦτο, ἐγγύτερον τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲ κειμένη παρῆεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν γερόντων³. Εἰς Νικομήδειαν ὁ Νεόφυτος διεδέχθη τὸν μητροπολίτην Γαβριήλ, παρέχοντα πράγματα εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ ἀναγκασθέντα εἰς παραίτησιν ὑπὲρ τοῦ Νεοφύτου, ἔναντι ποσότητος 2400 γροσίων, τὰ ὅποια ἔλαβεν ὡς ἀποζημίωσιν. Περὶ τούτων ὁμιλεῖ ἡ ἀκόλουθος πρᾶξις τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου Β' ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ (φ. 190 β)⁴:

Τιμόθεος ἑλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Φανερόν ἐστι καὶ ὁμολογούμενον, ὅτι οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖς,

¹ Μ. Ι. Γεδεών, Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες, σ. 89, πρβ. σ. 149.

² Ἡ μητρόπολις Φιλίππων μετὰ τῶν ἐπισκοπῶν αὐτῆς κατὰ Μάιον τοῦ 1371 ἐδόθη κατ' ἐπίδοσιν τῷ μητροπολίτῃ Δράμας. Προηγούμενος ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Δράμας, τὸ ἔτος 1317, εἶχε δοθῆ τῷ Χριστουπόλεως κατὰ λόγον ἐπιδόσεως, τὸ 1342 ἦτο ἠνωμένη μετὰ τῆς Φιλίππων καὶ βραδύτερον πολλάκις ἠνώθη μετὰ τῶν Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου καὶ ἀπεσπάσθη ἐξ αὐτῶν. Fr. Miklosich - I. Müller, Acta et diplomata Graeca medii aevi sacra et profana, τόμ. Α', Vindobonae 1860, σ. 558, 68-69, 230, 237, 242. Ἀθ. Κομνηνοῦ - Ὑψηλάντου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 523, κλπ. Περὶ τῆς μητροπόλεως Δράμας δὲν ἔχει γραφῆ ἴδια πραγματεία. Τὸ διάγραμμα τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἰς τὴν Ὁρθόδοξον καὶ Χριστιανικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, τόμ. 2 (1937), σ. 1406 εἶναι ἀτελές, ἐτι δ' ἀτελέστερα τὰ τοῦ Ε' Σιράτη, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 33 κέ. Ὅλιγα τινὰ ἀφιερῶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Δράμας καὶ ὁ Μ. Le Quien, Oriens Christianus, τόμ. II, ἐν Παρίσις 1740, σ. 97-98. Τὸ περὶ τῶν μητροπόλεων τούτων Δράμας, Φιλίππων, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου θέμα ἀπαιτοῦν συνεξετάσιν ἀπασχολεῖ ἡμᾶς εἰς ἴδιον μελέτημα. Περὶ δὲ τῆς μητροπόλεως Φιλίππων βλ. γενικωτέραν ἐργασίαν τοῦ Paul Lemerle, Philippes et la Macédoine orientale à l'époque chrétienne et byzantine, τόμ. Α', Παρίσις 1945, σ. 568 (τεῦχ. 158 τῆς Bibliothèque des écoles Françaises d'Athènes et de Rome).

³ Περὶ τοῦ γεροντισμοῦ βλ. Β. Κ. Στεφανίδου, Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῶν Συνόδων τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου, Νέος Ποιμὴν, 1 (1919) σ. 117 κέ.

⁴ Κ. Ν. Σάθα, Μεσαιων. Βιβλιοθ. τόμ. I', σ. 561.

οἱ βουλευθέντες παραιτήσασθαι τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἢ διὰ ἀσθένειαν
 5 σωματικὴν καὶ ἀδυναμίαν γήρατος καὶ ἄλλην τινὰ ἀνάγκην καὶ συμφέ-
 ρον τῆς ψυχικῆς σωτηρίας, οὐκ ἐποίουν τὰς παραιτήσεις αὐτῶν προ-
 γματευτικῶς, οὐδὲ ἐδημοσίεον τὴν γνώμην αὐτῶν, οὐδὲ ἐτρακτάρουν
 τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ μάλιστα εἰς ἄλλοεθνεῖς, ἀλλ' ἐσκιασμέ-
 νως καὶ μυστικῶ τρόπῳ ἔγραφον καὶ ἐπεμπον αὐτὴν πρὸς τὸν ἰθύνοντα
 10 τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ τοῦτο ἐπολιτεύετο ἀταράχως μέχρι τῆς σή-
 μερον καὶ οὐδεὶς τῶν ἔξω ἐγίνωσκε τὸ μυστήριον, μόνος δὲ ὁ ὀπωσθή-
 ποιτε χρηματίσας μητροπολίτης Νικομηδείας Γαβριήλ, θέλων ποιῆσαι
 παραίτησιν διὰ πολλὰ αἴτια οὐ προσῆλθε τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ τοῦ
 Χριστοῦ ἀποκαλύψαι τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα ἐμφιλοχωρῶν ἡμῖν
 15 καὶ ἐνταῦθα ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει διατρίβων, ἀλλὰ ἀπήρχετο εἰς
 πρόσωπα ἀνέρα καὶ ἡμῖν τε καὶ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἀπαρέσκοια καὶ
 τοῖς ἔξω δυνάσταις καὶ ἀξιοματικοῖς ἄρχουσι συναυλιζόμενα καὶ ἀπεμ-
 πόλει τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, ἀπαιτῶν πολλὰ καὶ μεγάλα, σκοπὸν ἔχων
 ἵνα εἰς τὸ παντελὲς ἀφανίσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ δῆλα ποιήσῃ
 20 πρὸς τοὺς κρατοῦντας τὰ τῆς Ἐκκλησίας μυστήρια. Οὗ τὴν ἀδιάκριτον
 καὶ ἐπιτίμιον μελέτην μαθόντες προσεκαλεσάμεθα κοινῇ γνώμῃ τὸν ἱερω-
 τικὸν μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν, ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον πάσης
 Ἀχαΐας κυρ-Θεοφάνην, τὸν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν
 καὶ συλλειτουργόν, ὡσὺν ἐκ τῶν ἐνότιων αὐτῶ ποιήσῃ παντοίοις τρό-
 25 ποῖς λαβεῖν τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἀνεπιού αὐτοῦ,
 ἱερωτάτου μητροπολίτου Δράμας κυρ-Νεοφύτου, ὃς καὶ ὑπακούσας ἡμῶν
 δέδωκε τῷ αὐτῷ Νικομηδείας Γαβριήλ διακοσίας τεσσαράκοντα χιλιά-
 δας ἄσπρα μετρητὰς ἐνώπιον πολλῶν, χωρὶς τῶν λοιπῶν ἄλλων ἐξό-
 δων, καὶ ἔλαβε τὴν οἰκειόχειρον καὶ ἐνυπόγραφον αὐτοῦ παραίτησιν
 30 ἐκουσίως καὶ ἀβιάστως ὑπογεγραμμένην οὕσαν παρὰ τῶν τιμιωτάτων
 κληρικῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἄλλων. Καὶ ἐπειδὴ οὕτω παρη-
 κολούθησεν ἡ ὑπόθεσις καὶ πέρας ἔλαβεν καὶ ψῆφοι κανονικαὶ ἐγένοντο
 καὶ μετὰθεσις εἰς τὸν προορηθέντα μητροπολίτην Δράμας, τούτου χά-
 ριν ἀποφαινόμεθα γνώμῃ συνοδικῇ, ἵνα ἡ μὲν παραίτησις αὕτη τοῦ
 35 πρῶην Νικομηδείας Γαβριήλ, ὡς ἐκούσιος καὶ ἀβιάστος καὶ μετὰ γνώ-
 μης καὶ οἰκείας αὐτοῦ προαιρέσεως γεγονυῖα, ἔχῃ τὸ κῦρος, τὸ βέβαιον
 καὶ ἀμετάτρεπτον· ἂν δὲ τυχὸν ὀψέποτε ὁ αὐτὸς πρῶην Νικομηδείας
 Γαβριήλ παραινηθῇ ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἐτέρου προσώπου τινός, ἀνα-
 τρέψαι καὶ ἀθειῆσαι αὐτὴν καὶ σκάνδαλον καὶ ζημίας προσενῆσαι, αὐ-
 40 τὸς τε καὶ οἱ συμβοηθήσοντες αὐτῷ καὶ συναιέσοντες ἄνδρες τε καὶ
 γυναῖκες, ξένοι ἢ οἰκεῖοι καὶ γνωστοί, ἀφωρισμένοι ἔτισαν ἀπὸ τῆς
 ἀγίας καὶ δημοσίου καὶ ἀδαιρέτου Τριάδος, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν
 τῷ μέλλοντι καὶ τυμπανιαῖοι καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ

μετὰ θάνατον ἄλντοι, ἐχέτωσαν δὲ καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἀγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν πα- 45
σῶν Συνόδων καὶ κληρονομησάτωσαν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγγόνην τοῦ Ἰούδα καὶ σχισιάτω ἡ γῆ καὶ καταλιέτω αὐτούς, ὡς τὸν Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπόδικοι ἔστωσαν, οὕτως ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς.

Ἐν ἔτει ζκαζ' [= 1618] μηνὶ Αὐγούστῳ, ἰνδικτιῶνος α'.

Μετὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ Δράμας Νεοφύτου εἰς Νικομήδειαν ἠνώθησαν ἡ Δράμα μετὰ τῶν Φιλίππων¹, ὧν πρόστατο ἀπὸ τῆς 29 Ἰαν. 1607 ὁ πρότερον ἐπίσκοπος Ραδοβιοδίου Κλήμης (Νομ. Συν. φ. 188 β), ἀρχιερεὺς ἱκανώτατος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποῦ πολλα πατριαρχικά γράμματα ἀπελύθησαν, πολλα ἐκκλησιαστικά ζητήματα πρὸς ὄφελος τῆς μητροπόλεως τοῦ Φιλίππων λύσαντα². Ἐπομένως ἡ ὑπογραφή τοῦ Νεοφύτου κατ' Ἰούλιον 1617 εἰς συνοδικὴν πράξιν προβιβασμοῦ τῆς Ἐπισκοπῆς Ζητουρίου ὑπὸ Τιμοθέου Β'³ ἢ θ' ἀποδοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς μητροπολίτην Δράμας ἢ θ' ἀποδοθῆ εἰς τὸν Νικομηδείας Γαβριήλ, διότι

¹ Ἰπὸ τοῦ Μ. Ι. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, ἐν ΚΠόλει 1885-1890, σ. 550, ἡ ἔνωσις τοποθετεῖται εἰς τὸ ἔτος 1616. Κατὰ τινα σημείωσιν, ἐξ ἄλλου, ἐν κώδικι τῆς μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἡ ἔνωσις ἀνάγεται εἰς τὸ ἔτος 1619 ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου Β'. Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, Ἐκθεσις παλαιογραφικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, Περιοδ. Ἑλλην. Φιλολογ. Συλλόγου ΚΠόλεως, Παράρτ. τόμ. 17 (1886), σ. 30. Τὴν ἐν λόγῳ ἔνωσιν ἐπεκύρωσε βραδύτερον, κατ' Ἰούλιον 1623, καὶ ὁ πατριάρχης Ἀνθίμος Β' ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως: Νομ. Συναγωγὴ φ. 287 α β. Κ. Ν. Σάθα, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 563. Πατρ. Κῶδ. 333, σελ. 125. Μ. Ι. Γεδεών, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 553. Πρβ. Ἐκκλ. Ἀλήθειαν ὕ (1882-83) 63. Στ. Μερτζίδου, Οἱ Φίλιπποι, ἐρευναὶ καὶ μελέται χωρογραφικαί..., ἐν ΚΠόλει 1897, σελ. 214. Ὁ Μερτζίδου ἀποδίδει τὴν ἔνωσιν τῆς Δράμας μετὰ τῶν Φιλίππων εἰς ἔντονον διαμάχην τοῦ Κλήμη πρὸς τὸν Νεόφυτον. Ἄλλ' ὅταν ἐπετεύχθη ἡ ἔνωσις ὁ Νεόφυτος εἶχε μετατεθῆ εἰς Νικομήδειαν. Ἴσως αἱ προστριβαὶ μετὰ τοῦ γείτονος ὤθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ταχύτεραν ἐγκατάλειψιν τῆς Δράμας, μεθ' ἧς ἱκανοποιήθη τὸ αἶτημα τοῦ Κλήμη.

² Ὁδῶς ἐν Νομ. Συναγ. καταχωρίζονται: φ. 272 α β γράμμα Τιμοθέου Β', Μάρτ. 1618, περὶ τῶν χωρίων Φιλίππων, Ἀμφιπόλεως κλπ., φ. 282α γράμμα Νεοφύτου Β', Μάιος 1608, περὶ χωρίων Πραβίου, Αἰκισιάνης [] κλπ., ἐπιμαρτυρούντων τῶν πλησιοχώρων ἀρχιερέων Νευροκόπου, Περιθωρίου καὶ Ἐάνθη, φ. 286 β γράμμα Τιμοθέου Β', Ἰούν. 1614, περὶ ἐνώσεως χωρίων Πολυστύλου, Βασιλακίου, Κουρουτζῆ κλπ., ἀποσπασθέντων τῆς Ἐάνθη καὶ Καβάλας, φ. 287 β γράμμα τοῦ αὐτοῦ, Δεκ. 1616, περὶ συγχωνύσεως τῆς ἐρημωθείσης Καβάλας.

³ Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τόμ. Δ', ἐν Πετρούπολει 1897, σελ. 90. Μητρ. Ἡλιουπόλεως Γενναδίου, Σκιαγραφεὶα τῆς ἱστορίας τῆς μητροπόλεως Χαλκηδόνος καὶ ὁ ἐπισκοπικὸς αὐτῆς κατάλογος, Ὁρθοδοξία 19 (1944) 74.

είναι προφανής ή παρανάγνωσις. Ἐκτοτε ὁ Νεόφυτος παρέμεινε εἰς τὴν μητρόπολιν Νικομηδείας ἐπὶ μίαν εἰκοσαετίαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας συναντῶμεν αὐτὸν ὑπογράφοντα πλῆθος συνοδικῶν πράξεων, ὡς ἑξῆς :

Κατὰ τὸ ἔτος 1620, μῆνα Ἰούνιον, ὁ Νεόφυτος ὑπογράφει δύο συνοδικὰς πράξεις ἐκλογῆς ἀφ' ἑνὸς μητρ. Χαλκηδόνος Ἰωσφῆ ἀντὶ παραιτηθέντος Τιμοθέου¹ καὶ ἀφ' ἑτέρου Βιδύνης Εὐθυμίου ἀντὶ παραιτηθέντος Σωφρονίου². Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1621 ὑπογράφει δύο ὑπομνήματα ἐκλογῆς, ἧτοι τοῦ οἰκ. πατριάρχου Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως³ καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Γερασίμου⁴, τὸν δὲ Δεκεμβριον ἰδίου ἔτους συνοδικὸν σημείωμα τοῦ Λουκάρεως διὰ τὴν ριφθεισαν ἀποκοπὴν διὰ καταστίχου εἰς τὰς ἐπαρχίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν χρεῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας⁵.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Λουκάρεως συνετάγη καθυστερημένως τὸν Νοέμβριον τοῦ 1621, ἐνῶ εἰς τὸ μεταξὺ ἀπελύθησαν γράμματα ὑπ' αὐτοῦ. Οὕτω κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1621 ὁ Νεόφυτος ὑπογράφει συνοδικὸν γράμμα περὶ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς Βατοπεδίου⁶. Κατὰ τὸ ἔτος 1622 ἀπαντᾷ ὑπογεγραμμένος κατὰ Φεβρουάριον μὲν εἰς σιγίλλιον Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως περὶ τῶν ἐν Χίῳ σταυροπηγιακῶν χωρίων Πυργίου καὶ Βολισσοῦ⁷, κατὰ Μάιον εἰς πατρ. ἀπόφασιν παραχωρήσεως τῆς Κορίνθου εἰς τὸν καθηρημένον μητροπολίτην Ἀνθιμον, χάριν τοῦ γήρατος αὐτοῦ⁸, ὡς ἐπίσης εἰς ταυτόχρονον πρᾶξιν ἐκλογῆς νέου μητροπολίτου Κορίνθου, τοῦ Νεοφύτου⁹, κατ' Αὐγούστον δὲ

¹ Κῶδ. ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, φ. 6α.

² Αὐτόθι, φ. 7α.

³ Αὐτόθι, φ. 12α. Βλ. *E. Legrand*, *Bibliographie Hellénique du dix-septième siècle*, τόμ. 4, Παρίσι 1903, σ. 341. Πρβ. *M. I. Γεδεών*, *Πατρ. Πίνακες*, σ. 550. Ἀρχ. *Καλλινίκου Δελικάνη*, *Τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατρ. ἀρχειοφυλακίου σωζόμενα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (1575-1863)*, ἐν ΚΠόλει 1907, σ. 4.

⁴ Κῶδ. 4 Ἀγιοταφ. Μετοχίου, φ. 13α. *E. Legrand*, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 342. *A. Παπαδοπούλου - Κεραμέως*, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 93.

⁵ Αὐτόθι, σ. 94. *E. Legrand*, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 343. Ἐκ φ. 14β-15α τοῦ ἰδίου κώδικος ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ Ἀγιοταφ. Μετοχίου.

⁶ *Σωφρονίου Εὐστρατιάδου*, μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως, Ἱστορικὰ μνημεῖα τοῦ Ἀθῶ. Β' Ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Βατοπεδίου, Ἑλληνικά 3 (1930) 51. Ἐκ παραναγνώσεως ἡ ὑπογραφή τοῦ Νεοφύτου ἀπεδόθη Διονύσιος. Πρβ. καὶ μητρ. Παραμυθίας Ἀθηναγόραν, Ἀρχιερατικαὶ ὑπογραφαὶ δυσξέμελῆτοι καὶ χρονολογίαι ἐσφαλμένα: πατριαρχικῶν σιγίλλων, Ἑλληνικά 4 (1931) 440.

⁷ Ἰωακείμ Φοροπούλου, Ἐγγραφα τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακείου, Ἑκκλ. Ἀλήθεια 19 (1899) 24.

⁸ Κῶδ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, φ. 22β.

⁹ Κῶδ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφ. Μετοχίου, φ. 23 α.

εἰς σιγίλλιον περὶ διορισμοῦ ἐξάρχων εἰς τὰ ἐν Χίῳ μνημονευθέντα σταυροπήγια¹.

Κατ' Αὐγούστον 1623 τὸν Νεόφυτον εὐρίσκομεν ὑπογεγραμμένον εἰς σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου Β' περὶ ἐνώσεως τῶν ἐπαρχιῶν Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως². Κατὰ Σεπτέμβριον δὲ εἰς ἐπιθεβαιωτήριον τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου περὶ τῆς κατὰ τὴν νῆσον Καλώνυμον τῆς Νικομηδείας ἐκκλησίας τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ἀνηκούσης μετὰ τῶν κτημάτων τῆς εἰς τὴν μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου³. Τὸ δὲ 1624, κατὰ Μάιον μὲν ὑπογράφει τὸ ὑπὲρ τῆς μονῆς Φιλοσόφου σιγίλλιον τοῦ Λουκάρεως⁴, τὸν Ἰούλιον δὲ συνοδικὸν τόμον ριπτομένης ζητείας ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατριάρχου⁵, καθὼς καὶ καθαίρεισιν τοῦ Κορίνθου Νεοφύτου⁶, ὑπόμνημα ἐκλογῆς μητροπολίτου Λευκάδος Ναθαναήλ⁷ καὶ μητροπολίτου Ρόδου⁸.

Κατὰ Δεκέμβριον 1625 ὁ Νεόφυτος ὑπογράφει πρᾶξιν ἐκλογῆς μητρ. Ρόδου Παχωμίου, ἀντὶ ἀποθανόντος Φιλοθέου⁹. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1626 ὑπογράφει πρᾶξιν ἐκλογῆς Δράμας καὶ Φιλίππων Ἀβερκίου ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κλήμη¹⁰, τὸν δὲ Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους τὴν τρίτην καθαίρεισιν τοῦ Κορίνθου Νεοφύτου¹¹, ὡς ἐπίσης ἀδηλον μῆνα σιγίλλιον

¹ Ἰωακείμ Φοροπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 60, 61.

² Μητρ. Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐπαρχιῶν Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Θράκης, Θρακικά 6 (1935) 98.

³ Paul Lemerle, Actes de Kutlumus, Παρίσι: 1946, σ. 190-191. Τὸ γράμμα ἄνευ τῶν ὑπογραφῶν ἐξεδόθη προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Μ. Ι. Γεδεών, Πατριαρχικαὶ ἐφημερίδες, σ. 180-183, ἀποδιδομένον ὀρθῶς εἰς τὸν πατρ. Ἀνθίμον Β' (18 Ἰουν. 1623-τέλος Σεπτ. 1623). Μ. Ι. Γεδεών, Πατρ. Πίνακες, σ. 552-553. Γενν. Ἀραμπατζόγλου, Φωτίσιος Βιβλιοθήκη, Α' 210.

⁴ Συλλογὴ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Γορτυνίας παρὰ τῆς Δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης. Αὐτόθι φυλάσσεται καὶ «Ἐξήγησις τοῦ χρυσοβούλλου τῆς πατριαρχικῆς μονῆς . . . τοῦ Φιλοσόφου», ἔγγραφον σύγχρονον ἢ κατὰ τι μεταγενέστερον τοῦ προηγουμένου, ἐν ᾧ ἐσφαλμένως σημειοῦται μετὰ τῶν ὑπογραφῶν Νικομηδείας Θεοφάνης. Ὡς πρὸς τὰς ὑπογραφὰς τοῦ σιγίλλου βλ. Μ. Α. Χαμουδόπουλον, Ἀρχιερατικαὶ ἐναλλαγαί, Ἐκκλ. Ἀλήθεια 2 (1881-82) 668.

⁵ Κῶδ. ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, φ. 24α. E. Legrand, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 346-347.

⁶ Κῶδ. ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφ. Μετοχίου, φ. 25α. E. Legrand, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 347-348.

⁷ Γενναδίου Ἀραμπατζόγλου, μητρ. Ἡλιουπόλεως καὶ Θύρων, Φωτίσιος Βιβλιοθήκη, μέρ. Α', ἐν ΚΠόλει 1933, σ. ιβ', ὑποσ. 13. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 96.

⁸ Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη 4, σ. 49.

⁹ Κῶδ. ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφ. Μετοχίου, φ. 45α.

¹⁰ Αὐτόθι, φ. 45 β.

¹¹ E. Σαβράμη, Περὶ τῆς τρίτης καθαιρέσεως τοῦ Κορίνθου Νεοφύτου, Πρα-

ὕπερ τῆς μονῆς Ἀγίου Νικολάου Κερνίτζης¹.

Τὸ 1628 ἀπαντᾷ εἰς πράξιν καθαιρέσεως τοῦ μητρ. Δρύστρας Ἰωακείμ² καὶ εἰς ἑτέραν ἐπ' ἐκλογῇ Νικοδήμου Μεταξᾶ μητρ. Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας³. Κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1630 ἀπαντᾷ ἀνωνύμως εἰς γράμμα βεβαιωτήριον ἀφιερώσεως χωρίου εἰς Βλαχίαν⁴. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1631 ἀπαντᾷ εἰς σιγίλλιον Κυρίλλου Λουκάρεως περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν μετοχίου Μ. Λαύρας Ἀγίου Στεφάνου⁵. Τὸν Μάιον τοῦ 1635 ὑπογράφει συνοδικὸν τόμον Κυρίλλου Λουκάρεως περὶ συστάσεως πενταμελοῦς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς διαχείρισιν τῶν κοινῶν⁶. Τὸν Ἰούνιον τοῦ ἰδίου ἔτους ὑπαγράφει συνοδικὸν ἐπιτίμιον ἐπὶ διαφορᾷ Ἰβηριτῶν μοναχῶν πρὸς Λαυριώτας ἐν Ἀγίῳ Ὀρει⁷, ὡς καὶ ἄλλο σιγίλλιον τοῦ Ἀγίου Ὀρους⁸.

Τὸ 1636 ὑπογράφει κατὰ Μάρτιον μὲν τὴν καθάιρσιν τοῦ Ἐλασσῶνος Ἰωάσαφ⁹, τὸν Ἰούνιον σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Νάξῳ μοναστηρίου τοῦ Φωτοδότου Ἰησοῦ¹⁰, τὸν δὲ Σεπτέμβριον ὁμοιον τοῦ Νεοφύτου Γ' περὶ τινῶν ἐνοριακῶν χωρίων τῆς μητροπόλεως Ἀγχιάλου¹¹.

Τὸν Μάιον τοῦ 1639 ὁ Νεόφυτος διὰ σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ τὰ βάρη τῆς Ἐκκλησίας παρητήθη τοῦ θρόνου αὐτοῦ διὰ τῆς ἀκολούθου γραπτῆς παραιτήσεως¹².

κτικά τῆς ἐν Ἀθήναις Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, περ. γ' 2 (1936) 126 (μετατύπωσις ἐκ τῶν Byz. Neugr. Jahrbücher).

¹ Δ. Α. Ζακυθνοῦ, Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα, Ἑλληνικά 2 (1929) 151, ὅπου ἡ ὑπογραφή τοῦ Νεοφύτου δὲν ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου.

² Γενν. Ἀραμπατζόγλου, Φωτίειος Βιβλιοθήκη, Α' σ. 228, ὅποσ. 4.

³ Ἀυτόθι, σ. 237.

⁴ Μ. Ι. Γεδεών, Κύριλλος ὁ Λούκαρις, Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 1 (1938) 330.

⁵ Ἐὐλογίου Κουρίλα, Ὁ Ἅγιος Στέφανος ἐν Ἀδριανουπόλει πατριαρχικὸν σταυροπήγιον καὶ μετόχιον τῆς μονῆς Μ. Λαύρας Ἀθῶνος, Θρακικά 6 (1935) 280. Διορθωτέον ἐνταῦθα τὸ μετ' ἀμφιβολίας σημειούμενον ὄνομα Νικομηθεῖας Διονύσιος εἰς Νεόφυτος.

⁶ Κῶδ. ὁπ' ἀριθ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, φ. 42α - 43β. Καλ. Ἀελικάνη, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμ. Γ', ἐν ΚΠόλει 1905, σ. 325.

⁷ Μ. Ι. Γεδεών, Πατρ. ἐφημερίδες, σ. 184.

⁸ Σωφρ. Εὐσταθιάδου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 52. Ἡ ὑπογραφή ἀντὶ Διονύσιος διορθωτέα εἰς Νεόφυτος. Πρβ. καὶ Μητρ. Παραμυθίας Ἀθηναγόραν, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 440.

⁹ Κῶδ. ὁπ' ἀριθ. 4 τοῦ ἐν ΚΠόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, φ. 47α.

¹⁰ Ἐμ. Ι. Καρπαθίου, Ὁ Κῶδιξ Α' τῆς Μητροπόλεως Παροναξίας, Γρηγόριος Παλαμάς 19 (1935) 326.

¹¹ Γενν. Ἀραμπατζόγλου, ἔνθ' ἄνωτ., Α' σ. 161.

¹² Νομ. Συναγωγή φ. 323-324. Πρβ. Κ. Ν. Σάθα, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 574. Μ. Ι. Γεδεών, Πατρ. ἐφημερίδες, σ. 103. Ὁ *Le Quien* δὲν ἀναγράφει τὸν Νεόφυτον (*Oriens*

Διὰ τὴν σωματικὴν μου ἀσθένειαν καὶ διὰ τὰ βάρη τῶν χρεῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, παραιτοῦμαι τοῦ θρόνου τῆς ἐπαρχίας Νικομηδείας καὶ δίδωμι τὴν παραίτησίν μου τοῦ ἁγίου ἀρχιμανδρίτου Ἱεροσολύμων κυρ - Κυρίλλου, ἵνα χειροτονηθῇ ἀντ' ἐμοῦ παρὰ τοῦ παναγιωτάτου σοφωτάτου ἡμῶν αὐθέντιου καὶ δεσπότου, τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Κυρίλλου τοῦ ἐκ Βεροίας μητροπολίτης Νικομηδείας, δφείλοντος καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου φυλάξαι με ἀνενόηλητον ἀπὸ τὰς ἐγγύας τῶν πατριαρχικῶν χρεῶν, τὴν ἀρχιερωσύνην μου δὲ φυλάττω μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς. Ὅθεν ἐγράφη καὶ ἡ παροῦσά μου οἰκειοχείρως παραίτησις, τῷ ἀχλῶφ μηνὶ Μαΐφ δη.

† Ὁ πρώην Νικομηδείας Νεόφυτος οἰκεία χειρὶ ὑπέγραψα.

Κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Νεοφύτου¹, διάδοχος αὐτοῦ ἐξελέγη τῇ 6η Μαΐου 1639 Νικομηδείας ὁ ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος², ἐκεῖνος δ' ἀπῆλθεν ὅπως ἐφησυχάσῃ εἰς τὴν μονὴν τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, παρὰ τὴν Δράμαν. Ἡ γεραρὰ μονὴ αὕτη ὑπῆρξε τὸ ἐνδιαίτημα καὶ ἄλλων δημη- τσανιτῶν ἀρχιερέων καὶ πατριαρχῶν. Ἐν πρώτοις ἐκεῖ ἀποσυρθεὶς ἵνα ἐφησυχάσῃ ἀνεκαίνισεν αὐτὴν ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Διονύσιος Α' ὁ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, λήγοντος τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ὁ καθαγιασθεὶς. Ἐκεῖ ἐτάφη, ὡς εἶδομεν, ὁ Δράμας Ἀθανάσιος. Εἰς τὴν αὐτὴν μονὴν ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης, ὁ ἀπὸ Σερρών, ἀφιέρωσεν ἐξαιρέτου τέχνης ὠμοφόριον, κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ ὁποῦ ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή: † Τὸ παρὸν ὠμοφόριον ὑπάρχει τοῦ πανιερωτάτου (μητ)ροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ἀχαΐας κυροῦ Θεοφάνους. Διὰ χειρὸς Νεοφύτου ἱερο(μον)άρχου, εἶους αχτη (ἰνδ.) α' ³. Εἰς τὴν ἴδιαν ταύτην

Christianus, τόμ. 1, σ. 598), ἐνφ γνωρίζει τὸν παλαιότερον αὐτοῦ Σισίνιον (1580), τὸν διάδοχόν του Κύριλλον (1641) κλπ. Ὑπὸ τῶν Μ. Κλεωνύμου - Χρ. Παπαδοπούλου, Βιθυνικά, ἐν ΚΠόλει 1867, σ. 108, ὁ Νεόφυτος σημειοῦται, ἀχρονολογήτως ὁμοῦ καὶ ἄνευ πληροφοριῶν. Εἰς δὲ τὸν γνωστὸν κατάλογον τοῦ μητροπ. Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, Πανελλήνιον Λεύκωμα Ἐθν. Ἐκατονταετηρίδος 6 (1922), σ. 109 (ἀναδημοσίευσίς ἐκ τοῦ «Νεολόγου» τῆς ΚΠόλεως) ἡ ἀρχιερατεία τοῦ Νεοφύτου διακόπτεται ὡς ἐξῆς: Νεόφυτος 1618, Διονύσιος 1621, Νεόφυτος 1624 - 1639.

¹ Ἀρχιερεῖς λόγφ γήρατος παραιτούμενοι δὲν ἦτό τι ἀσύνθετες, οὐτ' ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων ἀπηγορεύετο νὰ ὑποδεικνύουν τοὺς διαδόχους των. Βλ. Κ. Μ. Ράλλη, Περὶ παραιτήσεως ἐπισκόπων, κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1911, σ. 95, ὑποσ. 27.

² Κ. Ν. Σάθα, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 574. Μ. Δ. Χαμουδοπούλου, Ἀρχιερατικαὶ ἐναλλαγαί, Ἐκκλ. Ἀλήθεια 2 (1881 - 82) 696. Τίς ὁ προταθεὶς καὶ ἐκλεγείς Κύριλλος δὲν γνωρίζομεν. Πειράζομαι νὰ πιστεύσω, ὅτι εἰς τὸν Νεόφυτον ὑπέδειξεν αὐτὸν ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις κοσμῶν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον συμπολίτης του Θεοφάνης ὁ Καρακάλλος.

³ Κ. Ζησίου, Ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ χριστιανικῶν μνη-

μονήν καὶ ὁ Νικομηδεῖας Νεόφυτος ἀφιέρωσεν ἐπιγονάτιον καλῆς ἐργασίας, ἐν ᾧ εἰκονίζετο ἡ Θεοτόκος ἐν μέσῳ τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἐπιτραχήλιον. Ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐκεντήθη ἡ ἐπιγραφή: *† Τὸ παρὸν ἐπιγονάτιον καὶ ἐν ἐπιτραχήλιον ἀφιέρωσεν ὁ μ(η)τροπολίτης Νικομηδεῖας Νεόφυτος ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Ἀχειροποιήτου, διὰ τὸ μνημόσυνον τῶν γονέων αὐτοῦ, ὡς διαλαμβάνει ὁ κώδιξ*¹. Ἀλλὰ καὶ ὁ Γρηγόριος Ε', ὁ ἔθνομάρτυς πατριάρχης, εἰς Εἰκοσιφοίνισσαν μετὰ τὴν πρώτην πατριαρχεῖαν αὐτοῦ (1798) κατέφυγεν, εὐεργετήσας μάλιστα τὴν μονήν². Ὁ δὲ ἡμέτερος Νεόφυτος καὶ εἰς τὴν παρὰ τὰς Σέρρας μονὴν Προδρομοῦ ἀφιέρωσεν ἐπίσης ἀρχιερατικά, ὡς πληροφορεῖ σχετικὴ ἐπιγραφή εἰς ἀρχιερατικὸν σάκκον, ἡ ἐξῆς: *† Ὁ παρὼν σάκκος σὺν τῷ ὡμοφορίῳ καὶ ἐπιτραχήλιῳ καὶ ἐπιγονατίῳ ὑπάρχον τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Νικομηδεῖας κυρίου Νεοφύτου καὶ ἀφιέρωσε ταῦτα ἐν τῇ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ, πλησίον Σέρρας*³.

Γεώργιος ὁ πρωτοπαπᾶς τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὅστις εἶχε τὴν πατρ. Ἐξαρχίαν τῆς Ἀκοβας, ὡς εἶδομεν, Σταμάτιος ὁ λογοθέτης ἐν Δημητσάνῃ, ὃν ὁ Γεώργιος κατέστησεν ἐπίτροπον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐξαρχίᾳ, ὁ Δράμας Ἀθανάσιος καὶ ὁ Σερρῶν Θεοφάνης, ὑπῆρξαν ἀδελφὰ τέκνα πατρὸς ἱερέως, τοῦ ὁποῦ τοῦ κατὰ κόσμον ὄνομα (Ἰωάννης;) δὲν γνωρίζομεν ἀσφαλῶς, ἀφ' ἧς ὁμοῦ οὗτος συνηριθμεῖτο, κατὰ τὴν γεροντικὴν του ἡλικίαν, μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς μονῆς Φιλοσόφου ὠνομάζετο Ἰωακείμ. Ὅθεν χαρακτηριστικῶς σημειοῦται ἐν φ. 22^α τοῦ κτητορικοῦ κώδικος τῆς μονῆς, φέροντος ἤδη ἀριθ. 141 ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς ἐν Δημητσάνῃ Βιβλιοθήκης (νεωτ. κωδ. ὑπ' ἀριθ. 143, φ. 55^α): Ἰωακείμ ἱερομόναχος, ὁ πατήρ τοῦ Δράμας. Ὁ δὲ λογοθέτης Σταμάτιος, εἰς τὸν μοναχικὸν βίον καταλήξας καὶ μετονομασθεὶς Σωφρόνιος, σημειοῦται καὶ αὐτὸς εἰς τὸν παλαιότερον κώδικα τῆς αὐτῆς μονῆς (φ. 46^α): Σωφρόνιος ὁ λογοθέτης, τοῦ Δράμας ἀδελφός. Οὗτος ἦτα ἐγγαμος καὶ εἶχεν υἱὸν Δημήτριον, ἐκ συζύγου ὀνομαζομένης Μηλίτζας (πρὸ φ. 54^α, 80^α τοῦ αὐτοῦ κτητορικοῦ κώδικος).

μείων, Πρακτικά Ἀρχαιολ. Ἑταιρ., 1913, σ. 188. Στ. Θωμοπούλου, Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν μητροπ. Θεοφάνης Α' ὁ Φλωρίας καὶ τὰ ὡμοφόρια αὐτοῦ (1612-1638), Δελτίον Ἱστορ. Ἐθνολογ. Ἑταιρείας 8 (1922) 100-101.

¹ Κ. Ζησίου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 188-189.

² Ἀρχιμ. Δαμασκηνοῦ Μοσχόπουλου, Ἡ ἱερὰ μονὴ Εἰκοσιφοίνισσης, ἐν ΚΠόλει 1896, σ. 44. Χρυσ. Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, Ἐπιστολὴ Δωροθέου Βουλισμᾶ πρὸς τὸν πατριάρχην Γρηγόριον Ε', Γρηγόριος Παλαμᾶς 3 (1919) 922.

³ Γ. Λαμπάκης, Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τευχ. 5 (1905) 78.

Εἰς τὴν ἐπίσημον τῆς Δημητσάνης οἰκογένειαν Λαμπάρδη ἀνήκεν ὁ ἐνοριακὸς ναὸς τῆς κωμοπόλεως, ὁ τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς¹. Ἡ περὶ τὸν μητροπολιτικὸν τοῦτον ναὸν παντοτινὴ μέριμνα τῆς οἰκογενείας Λαμπάρδη καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀποκομισθεῖσα ἀγλῆ καὶ φιλοδοξία διὰ τοὺς Λαμπαρδαίους ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε τὴν δόξαν τῶν κτιτόρων τοῦ ναοῦ ζηλώσας ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος, ὁ ἀνήκων εἰς τὴν οἰκογένειαν Καρκαλᾶ > Καρακάλλου, ἦτις, ὡς ἐκ τινῶν ἐνδείξεων εἰκάζω, μυστικῶς ἀντηγωνίζετο πρὸς τὴν Λαμπάρδη, ἀφιέρωσεν ἄμφια ἀρχιερατικὰ μεγάλης ἀξίας εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τῆς πατρίδος του, ἔγραφε δὲ κατὰ Φεβρουάριον 1609 πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον νὰ μεριμνήσῃ ὅπως τὰ ὀνόματα τῆς οἰκογενείας του καταλέγωνται μετὰ τοὺς κτίτορες τῆς Ἐπισκοπῆς Λαμπαρδάδες², ἐνοῶν τοὺς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς κτίτορας.

Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ἀρχικῶς ἐκτισμένος προχείρως καὶ ἀμελῶς. Πρὸ τοῦ θανάτου του τὸν ἀνεκαίνισεν ὁ Δράμας Ἀθανάσιος, δαπανήσας ὀκτὼ χιλιάδας ἄσπρα. Εἰς τὸν σωζόμενον κτητορικὸν κώδικα τοῦ ναοῦ τούτου (ἀριθ. χειρογρ. τῆς ἐν Δημητσάνῃ Βιβλιοθήκης 131, φ. 14α)³ ἀναγινώσκομεν τὸ ἀκόλουθον ἀχρονολόγητον σημείωμα, γραφέν βεβαίως μετὰ τὸ 1608, ὅτ' ἀπέθανεν ὁ Ἀθανάσιος: *† ἀκόμα καὶ ὁ μακαρίτης Δράμα(ας) Ἀθανάσιος, τὸ ἐπίκληιον Λουμπαρδόπουλος, ἐξωδίασε ἄσπρα χιλιάδες ὀκτώ, ὁποῦ ἐφτείασε τὴν ἐκκλησίαν ἀσβεστωτὴ μετὰ τῆς σκεπῆς ξυλικῆς καὶ ἀρματώσεως) καὶ εἰς ἐξοδα τὸν ἀφενότοπον καὶ νὰ μνημονεύου(ν)ται ὀνόματα ταῦτα Ἀθανασίου καὶ Θεοφάνου τῶν ἀρχιερέων. Ἡ μήτηρ τῶν ἀρχιερέων τούτων ὠνομάζετο Στάτειρα⁴, ἡ δὲ*

¹ Οἱ πλεῖστοι τῶν παλαιότερων ναῶν τῆς Δημητσάνης, οἰκογενειακοὶ ὄντες ἀρχικῶς, ἐξηκολούθουν συνθεσόμενοι στενωῶς πρὸς τὰς κατὰ παράθεσιν οἰκογενείας τῶν κτιτόρων. Οὕτως ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, τῆς Πλάσας, ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Κριτῆ (Τ. Γριτσόπουλος, Θεολογία 20 (1949) 329 κέ.), ὁ ναὸς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅστις σήμερον μὲν ἀποκαλεῖται τοῦ Λύρη, παλαιότερον δ' ἐλέγετο Βλαχοπαναγιά, ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Βλάχου (εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν ἀναφέρεται ἐπιγραφή ἐν τῷ Μουσείῳ Δημητσάνης, ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς ὁποίας θὰ σημειωθοῦν τὰ θέοντα), ὁ δὲ ναὸς τῶν Ταξιάρχων ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Καρακάλλου (Τ. Γριτσόπουλος, Ἀθηνᾶ 53 (1949) 257 κέ.) καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλας οἰκογενείας.

² Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ Ἀργυροκάστρου, Ἔπετ. Ἐταιρ. Βυζ. Σπουδῶν 20 (1950) 224, στ. 30, 228.

³ Ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα κτητορικὸς κώδιξ τῆς Ἀγ. Κυριακῆς καθιερώθη ἀρχομένου τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἀλλὰ περιέλαβεν ἐξ ἀντιγραφῆς προηγουμένου κώδικος σημειώματα παλαιότερα καὶ ἰκνηῶς ἐνδιαφέροντα, ὡς δηλοῦται εἰς φ. 14α: *κόπια τοῦ παλαιοῦ κώδικα τῆς Ἀγ. Κυριακῆς. Προχείρως περὶ τοῦ ναοῦ ἔγραψεν ὁ πρ. γυμνασιάρχης Γ. Ι. Καρβελάς, ἐν ἐφημ. Ἡ Φωνὴ τῆς Γορτυνίας, ἔτ. 11, φ. 293, 14 Ἰουλ. 1947.*

⁴ Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον Περσίδες βασιλισσαί. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἴσως εἰσήλ-

ἀδελφή των Βήτα. Τοῦτο πληροφοροῦμεθα ἐκ διαφόρων ἀναγραφῶν εἰς τοὺς κτητορικοὺς κώδικας¹.

Τὸ ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς ἐνδιαφέρον τῶν προηγουμένων συνέχισεν ἐπίσης καὶ ὁ Νικομηδεῖας Νεόφυτος. Πατὴρ τοῦ Νεοφύτου ἦτο ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἰωακείμ οἰκονόμος ἐν Δημητσάνῃ Μανουήλ, ὃν ὁ πρωτοπαπᾶς τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀνεψιὸς του Γεώργιος εἶχε καταστήσει ἐπίτροπον τῆς Ἐξαρχίας τῆς Ἀκοῦας τὸ ἔτος 1611. Ὑπῆρχε καὶ λαϊκὸς τρίτος ἀδελφὸς τῶν κληρικῶν τούτων Ἰωακείμ καὶ Μανουήλ, ὀνόματι Πολυχρόνης². Ὁ Μανουήλ ἐκ συζύγου Τριαντάφυλλης ἀπέκτησε τέκνα, πλὴν τοῦ Νεοφύτου, Κωνσταντῖνον, Γερμανὸν ἱερομόναχον καὶ θυγατέρα Ζαχαρήν. Ὁ Μανουήλ, ἀσπασθεὶς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ οὗτος, μετωνομάσθη Μακάριος. Τοῦτ' αὐτὸ ἐπραξάν ἡ σύζυγός του μετονομασθεῖσα Τιμοθέη καὶ ἡ θυγάτηρ μετονομασθεῖσα Κυπριανή³. Ὁ Νικομηδεῖας Νεόφυτος κατέβαλε τὰς δαπάνας τῆς ἐκ βάθρων ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, ὃν ὅμως ὁ ἴδιος ἀποθανὼν ἐν τῷ μεταξὺ δὲν εἶδε. Πρᾶξις καταχωρισθεῖσα ἐν φ. 20^α τοῦ κτητορικοῦ κώδικος τοῦ ναοῦ ὁμιλεῖ περὶ τούτου καὶ τῶν ἀφιερωμάτων τοῦ ἀνδρός. Ἴδου αὕτη:

† Ἔτους αχμῆ [=1648] ἐν μηνί Ἰουλίῳ, ἰνδικτιῶνος α', ὅπου ἐξέχτισαν τὸν αὐτὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Κυριακῆς ἀπὸ θεμελίου καὶ ἐφτείασαν αὐτὴν μετὰ θόλου καὶ μετὰ τὸν ἄρτηκα αὐτῆς εἰς βεβαίωσιν καὶ στε-

θεν ἐκ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, λαβόντος σύζυγον τὴν θυγατέρα Δαρσίου Γ' Στάτειραν, βεβαίως κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, ὅτ' ἐδιδάσκετο εἰς τὰ σχολεῖα ἢ ἀρχαία ἱστορία. Τὸ ὄνομα δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὰς συλλογὰς βαπτιστικῶν ὀνομάτων (π.χ. Ἀθ. Χ. Μποῦτουρα, Τὰ νεοελληνικά κύρια ὀνόματα ἱστορικῶς καὶ γλωσσικῶς ἐρμηνευόμενα, ἐν Ἀθήναις 1912).

¹ Οὕτως εἰς τὸν κτητ. κώδ. Ἀγ. Κυριακῆς. φ. 14^α: τὸ χωράφι ποῦ εἶναι στὸ λιβάδι, τὸ ἀφενικὸ, ἀπανωμερᾶ, συναύλακα Γζαβιτζάνος, τὸ ἀφιέρωσεν Ἰωακείμ ἱερομόναχος, τὸ ἐπίκλητον Λουμπαρδόπουλος, τὰ μνημονεύονται ὀνόματα Ἰωακείμ ἱερομόναχου καὶ Στατεῖρας, διὰ ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρία. Εἰς δὲ τὸν κτητορ. κώδ. μονῆς Φιλοσόφου, φ. 36^α: Στατεῖρα πρεσβυτέρα, ἡ μήτηρ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ φ. 80^α: Στατεῖρας, ἡ μήτηρ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, καὶ Χρυσάφης ἐκ Δημητζάνας καὶ Βήτα ἡ ἀδελφὴ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, σημειώματα γεγραμμένα μετὰ τὸ ἔτος 1612, ὅτε ὁ Θεοφάνης ἐγένετο Παλαιῶν Πατρῶν.

² Βλ. τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῆς οἰκογενείας Λαμπαρδοπούλου κατωτέρω ἐν σελ. 156.

³ Ἐν φ. 54^α τοῦ κτητορ. κώδ. Φιλοσόφου εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐν τῇ προθέσει μνημονευόμενων ὀνομάτων ἀναγινώσκωμεν: Πολυχρόνης, ἀδελφὸς τοῦ οἰκονόμου, ἐκ Δημητζάνας, Κωνσταντῖνος, τοῦ οἰκονόμου ἐκ Δημητζάνας. Ἐν φ. 80^α: Ζαχαρὴ ἡ θυγάτηρ τοῦ οἰκονόμου, ἐκ Δημητζάνας. Ἐν φ. 3^α: Μακάριος εἶναι τοῦ Νικομηδεῖας ὁ πατήρ, Λουμπαρδόπουλος, ἀπὸ Δημητζάνα. Γερμανός, ἀπὸ Δημητζάνα, Λουμπαρδόπουλος. Ἐν φ. 22^α: Μακάριος καὶ Γερμανός ἱερομόναχοι Λαμπαρδοπούλοι ἐκ Δημητζάνας. Ἐν φ. 33^α: Τιμοθέη ἀπὸ Δημητζάνα, τοῦ Νικομηδεῖας ἡ μήτηρ. Κυπριανὴ ἀπὸ Δημητζάνα, τοῦ αὐτοῦ Νικομηδεῖας ἀδελφὴ.

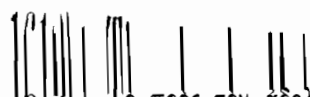
ρέωσιν καὶ ἔβαλεν ὁ μακαρίτης Νικομηδεῖας Νεόφυτος, τὸ ἐπίκλιον Λουμπαρδόπουλος, ἄσπρα χιλιάδες μπέντε καὶ μισή, ἤγουν γρόσια πε- 5
νῆντα πέντε καὶ νὰ μνημονεύονται ὀνόματα ταῦτα: Νεοφύτου ἀρχιε-
ρέως, Μαξίμου ἱερομονάχου, Τιμοθέης μοναχῆς, Κωνσταντῆ καὶ Ζα-
χαρίας, Φιλοσόφου καὶ Κονδύλας. Ἀκόμα ἔβαλεν ὁ ἄνωθεν Νικομη-
δεῖας Νεόφυτος ἀρχιερατικά ταῦτα: στιχάρι ἀτιλαζένιο, σάκκον χρυσόν, 10
πειραχήλι διὰ μαγκάνου¹, ὑπογονάτιον διὰ μαγκάνου, σταυρὸν ἀση-
μένιον πολλὰ ὠραιότατος, πατερίτζα ζεντεφέρνια καὶ μία λειτουργία χει-
ρόγραμμα καὶ μία καθιέρωσι. Ταῦτα μὲν ἦσαν ἡ τιμὴ τους χιλιάδες
δέκα 10, ἀκόμη καὶ δύο κανδήλια ἀσημένια καὶ ἓνα εἰκόνημα τῆς Πα-
ναγίας, ἐγκωμισασμένο, πολλὰ ἐκλεκτό. Ἀκόμα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γερ-
μανὸς ἱερομόναχος ἔβαλε θυμιατὸν ἀργυρὸν μετὰ Ἀποστόλους ὀλοτρι-
γυρον καὶ σταυρὸν ἀσημένιον καὶ μία ποδιά σαρασέρι, καλύμματα τρία 15
ἀτιλαζένια καὶ ὑπογονάτιον ἀλαζιάτικο καὶ ἓναν λόστιον καὶ δύο γρό-
σια, νὰ μνημονεύονται ὀνόματα ταῦτα, Γερμανοῦ ἱερομονάχου, Τριαν-
τάφυλλης καὶ Πυργούλας. Ταῦτα μὲν ἔστω εἰς ἐνθύμησι καὶ ἀδιαλεί-
πτου μνήμης τῶν ἄνωθεν μακαρίων κειόρων, νὰ μνημονεύονται καθη-
μερινῶς, παντοτινὰ εἰς τὴν ἀγίαν ἐκφώνησιν, διὰ ψυχικὴν αὐτῶν σω- 20
τηρία καὶ τῶν γονέων αὐτῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν Μακάριος πολλὰ καὶ πολύτιμα ἀντικείμε-
να ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναόν, κατάλογος δ' αὐτῶν μακρὸς κατεχωρήσθη
ἐν φ. 18^a τοῦ κώδικος. Τὸ σημεῖωμα καταλήγει: καὶ ἄλλα περισσά —
ἀφιέρωσεν — ὁ αὐτὸς ὁ Μακάριος τὴν κλήσιν καὶ μακάριος εἰς τὴν ψυ-
χήν. Ἄμφια καὶ ἀφιερῶματα ὁ Νικομηδεῖας Νεόφυτος προσέφερε καὶ
εἰς τὰς περὶ τὴν Δημητσάνην μονὰς Φιλοσόφου καὶ Αἰμυαλοῦς².

Τοῦ Ἰωακείμ Λαμπαρδοπούλου τὰ τέκνα ἐξενιτεύθησαν, καὶ ὁ μὲν
Γεώργιος ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοπαπᾶς, ὁ δὲ Ἀθανάσιος με-
τέβη εἰς Εἰκοσιφοῖνισσων ἢ Πρόδρομον Σερρῶν, ὅπου φαίνεται μετ' οὐ πολὺ
μετεκάλεσεν ἐκ Δημητσάνης καὶ τὸν ἀδελφόν του Θεοφάνη. Ὑποστηρίζον-
τες δ' ἀλλήλους καὶ οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ προώδευσαν ἐπαρκῶς, καὶ ὁ μὲν Ἀθα-
νάσιος ἐγένετο μητροπολίτης Δράμας, ὁ δὲ Θεοφάνης Σερρῶν (1603-

¹ Περὶ τῆς σημασίας βλ. Θεολογία 20 (1949) 340, ὕποσ. 8.

² Βλ. τὸ σχετικὸν ἐγγράφον εἰς τὸν φάκελον τῆς μονῆς Φιλοσόφου ἐν τῇ Βι-
βλιοθήκῃ Δημητσάνης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1724. Κτητορ. κῶδ. μονῆς Αἰμυαλοῦς. Τοῦς
περὶ ὧν ὁ λόγος ἱεράρχας Δράμας Ἀθανάσιον, Σερρῶν καὶ εἶτα Παλ. Πατρῶν
Θεοφάνη καὶ Νικομηδεῖας Νεόφυτον γνωρίζουν οἱ πατριδογραφοῦντες κατ' ὄνομα
μόνον. Βλ. [Ε. Καστόρχη], Περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ Ἑλλην. Σχολῆς . . ., ἐν Ἀθή-
ναις 1846, σ. 45. Πρὸς. Εὐαγγ. Κήρυξ, 9 (1865) 128. Ἱερ. Βογιατοῦ, αὐτόθι 8
(1864) 505. Τ. Χ. Κανδηλώρος, Δημητσάνα, ἐν Ἀθήναις 1897, σ. 24. Γορτυνία,
ἐν Πάτραις 1898, σ. 150.

1612). Το πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἀθανάσιον ἐπίγραμμα (βλ. ἄνωτ. σελ. 141) μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Θεοφάνης ἦτο πεπαιδευμένος. Ἀμφότεροι χωρὶς ἀμφιβολίαν τὰ πρῶτα γράμματα θὰ ἐδιδάχθησαν εἰς τὴν ἀπόμερον μονὴν τοῦ Φιλοσόφου, ἐνθα ἀπὸ χρόνων παλαιῶν μυστικὸν ἐλειτούργει σχολεῖον.¹ Ὡς Σερρών ὁ Θεοφάνης ὑπῆρξε καὶ βιβλιογράφος, ἀντιγραφεὺς γνωστὸς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 107 χειρογράφου κώδικος τῆς μονῆς Μ. Σπηλαίου, περιέχοντος χρονικὸν ἀπὸ κτίσεως κόσμου. Ὁ κώδιξ ἐπερατοῦτο μὲ τὸ ἀκόλουθον προσφιλὲς πεντάστιχον, ὅπερ ἐνταῦθα εἶναι συμφυρμὸς δύο συγγενῶν, ἀλλὰ διαφόρων :

*Ἡ μὲν χεῖρ ἡ γράφασα καλύφει τάφος,
ἡ δὲ γραφή μένει εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ὡσπερ ξένοι χαίροντες ἰδεῖν πατρίδα,
καὶ οἱ θαλαττεύοντες εὐρεῖν λιμένα,
οὕτω καὶ οἱ βιβλιογράφοι φθάσαι βιβλίον τέλους.
Ἐν ἀρχιερεῦσιν ἐλάχιστος Θεοφάνης ὁ Σερρῶν δού-
λος τῶν δούλων Χριστοῦ².*

Ἐξ ἄλλου, ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ Θεοφάνους ὑπῆρξε καὶ τοῦ κτητορικοῦ κώδικος τῆς μητροπόλεως Σερρῶν ἡ καθιέρωσις, κατὰ Σεπτέμβριον 1603³. Ὡς ἐξέχουσα ὑπῆρξεν ἡ θέσις τοῦ Θεοφάνους ὡς μητροπολίτου Π. Πατρῶν, ὃ δὲ σύνδεσμος αὐτοῦ μετὰ τῶν πατριαρχῶν, ἰδίᾳ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς συνεχοῦς συμμετοχῆς του εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου καὶ τῆς πληθύος τῶν συνοδικῶν πράξεων ἃς ὑπέγραψεν, θέσιν ἔχων μετὰ τοὺς γέροντας ἀρχιερεῖς, ὡς «Ἐπίτροπος πατριαρχικὸς καὶ Ἐξαρχος τῆς Συνόδου».

Πλησίον τῶν πρωτεξαδέλφων αὐτοῦ ἐλθῶν καὶ ἀσφαλῶς κατὰ πολὺ νεώτερος αὐτῶν, ὥστε ν' ἀποκαλεῖται ἀνεψιός των, ὁ Νεόφυτος ὑπεστηρίχθη παρ' αὐτῶν, διεδέχθη ἀρχικῶς τὸν ἀποθανόντα Ἀθανάσιον ἐν

¹ Βλ. περὶ ὧν αὐτῶν ἄνωτέρω, σ. 139 - 142.

² Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ Ἀργυροκάστρου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 218.

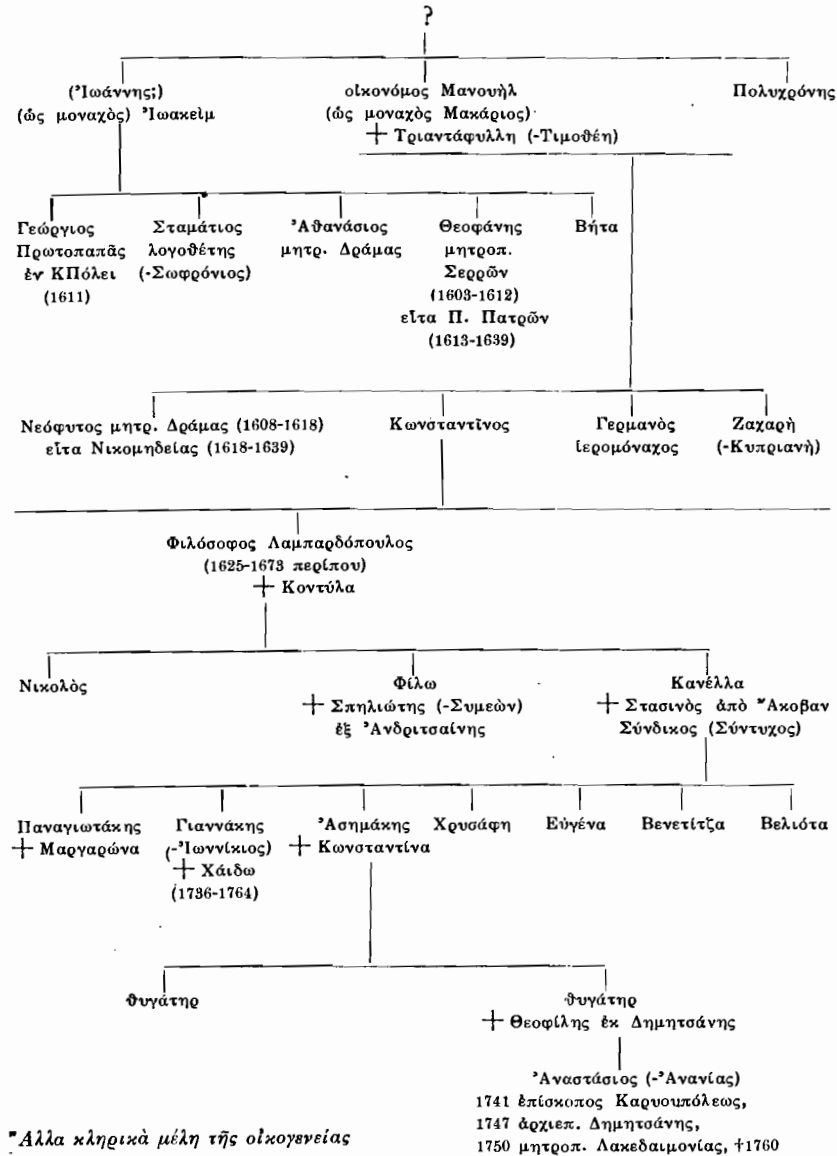
³ Ν. Α. Βέη, Κατάλογος τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Πελοποννήσῳ μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου, τόμ. Α', ἐν Λιψία καὶ Ἀθήναις 1915, σ. 103 - 104. Στ. Θωμοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 95 - 96.

⁴ Π. Ν. Παπαγεωργίου, Αἱ Σέρραι . . ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 260, 274, τόμ. 7 (1898) σ. 67. Στ. Θωμοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 95. Πέτρον Θ. Πέννα, Ἱστορία τῶν Σερρῶν (1883 - 1913), Ἀθήναι 1938, σ. 169. Ἄλλας τινὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀνδρός βλ. εἰς Σπ. Π. Λάμπρου, Τὸ χρονικὸν τοῦ Παπασυναθινοῦ, ΔΙΕΕ 2 (1885 - 89) 643 καὶ πλεῖστον Π. Θ. Πέννα, Τὸ χρονικὸν τῶν Σερρῶν τοῦ Παπασυναθινοῦ, Σερατικὰ Χρονικὰ τεύχ. 1 (1938) 28.

Δράμα καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Νικομηδείας. Ἡ δὲ ἐν Δημητσάνῃ οἰκογένεια Λαμπάρδη, παρὰ τὴν ὀμαδικὴν εἰσοδὸν αὐτῆς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, δὲν ἀπερροφήθη ἐξ ὀλοκλήρου ὑπ' αὐτοῦ. Διότι ἐκ τοῦ ἔξω τοῦ περιθόλου ἀπομείναντος ἀδελφοῦ τοῦ Νικομηδείας Νεοφύτου *Κωνσταντίνου* ἐγεννήθη ὁ ἐξοχώτερος τῶν ἐν Δημητσάνῃ προκρίτων τοῦ ΙΖ' αἰῶνος *Φιλόσοφος Λαμπαρδόπουλος*, ἀνὴρ πλουσιώτατος καὶ μεγίστης ὑπολήψεως μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του. Γνωρίζει γράμματα καὶ συντάσσει ὁ ἴδιος τὰς δικαιοπραξίας τῆς ἐποχῆς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμπολιτῶν του, ὑπογράφει δ' αὐτὰς ὡς μάρτυς πολλακίς διὰ τοῦ βαπτιστικοῦ μόνον καὶ χαρακτηριστικῶς: *Φιλόσοφος, τοῦ Νικομηδείας ὁ ἀνιψιός*¹. Εἰς ἔγγραφα καὶ σημειώματα κτητορικῶν κωδικῶν συναντῶμεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1625-1673. Ἡ πεντηκονταετία αὕτη περικλείει ἀκριβῶς τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ *Φιλοσόφου*. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ ὀνομάζετο *Κονιύλα*, ἐξ αὐτῆς δ' ἀπέκτησε υἱὸν *Νικολὸν* καὶ θυγατέρας δύο, *Φίλω* καὶ *Κανέλλαν*. Τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν ἔλαβεν ὡς σύζυγον *Σηλιώτης* τις ἐξ Ἀνδρισαίνης, τὴν δὲ δευτέραν ὁ *Στασινὸς* ἀπὸ τῆς Ἄκοβας. Ἀμφότεροι οὗτοι εἰς τὰς ἀνωτέρω σημειωθείσας πηγὰς ὀνομάζονται *γαμπροὶ τοῦ Φιλοσόφου*. Ὁ πρῶτος κατέληξεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ *Φιλοσόφου*, μετονομασθεὶς *Συμεών*. Ὁ δεύτερος ἀπέκτησεν οἰκογένειαν καὶ ἀπέβη ὁ πλουσιώτερος καὶ ἐπιφανέστατος τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας. Τὴν καταγωγὴν ἔκων, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐκ τῶν δεσποτῶν *Παλαιολόγων* — τὸ ὄνομα μάλιστα *Παλαιολόγος* ἢ οἰκογένεια ἐχρησιμοποιοῖε ὡς βαπτιστικὸν — ἀνεδείχθη εἰς προὔχοντα τῆς Ἄκοβας ὑπολογίσιμον καὶ ἐγένετο γνωστὸς πέραν τῶν στενῶν ὁρίων τῆς χώρας του. Ἰδίᾳ τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν Πελοποννήσῃ Ἐνετοκρατίας (1685-1715), ὅτε ὁ *Στασινὸς* περιεβλήθη μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ *συνδίκου*, ἐξ οὗ καὶ ἐγένετο πασίγνωστος ὡς *Σύντυχος*. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον μετὰ ταῦτα καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, διότι ἐκ τῆς οἰκογενείας του ἐλαμβάνοντο οἱ *μοραγιάνηδες*, ὅταν μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Ἐνετῶν ἐγκατέστησαν ἐκ νέου οἱ *Τουρκοὶ*, διότι τὴν ἰσχὴν αὐτῆς διετήρησεν ἡ οἰκογένειά του. Ὁ ἐν λόγῳ *Στασινὸς* εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1688 συντάξας τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος μελετήματος ἐκδιδομένην διαθήκην. Ἀφ' οὗτου δι' ἐπιγαμίας συνεδέθησαν αἱ δύο ἰσχυραὶ οἰκογένειαι *Λαμπαρδοπούλου* - *Στασινοῦ*, ὁ ἄξων

¹ Κτητορ. κώδιξ μονῆς *Φιλοσόφου*, φ. 34α, 54α κλπ. Κτητορ. κώδ. μονῆς *Αἰμυαλοῦς*, φ. 50. Κτητορ. κώδ. Ἁγ. *Κυριακῆς*, φ. 20α. Ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα, βλ. *Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου*, *Πωλητήρια καὶ ἄλλα ἔγγραφα τῆς παρὰ τὴν Δημητσάναν μονῆς τοῦ Φιλοσόφου* (1626-1787), Ἐπετηρὶς τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλλην. Δικαίου τῆς Ἀκκαδημίας Ἀθηνῶν, 3 (1950) 121, 122, 124, 125, 129.

Γενεαλογικὸν δένδρον οἰκογενείας Λαμπαρδοπούλου

Ἄλλα κληρικὰ μέλη τῆς οἰκογενείας

Ἱεροσολύμων Παῖσιος (1645-1660)
Π. Πατρῶν Παρθένιος (1639-)
Βρεσθῆνης Κύριλλος (1625)
Σερρών Παρθένιος (1728-1735)
Μελενίκου Θεοφάνης (1659-)

Δημητσάνης - Ἄκοβας ἀπέκτησε σπουδαίαν πολιτικὴν σημασίαν διαρκέσασαν ἐπὶ μακρὸν ¹.

Μετὰ τὸν γάμον αὐτοῦ μετὰ τῆς Κανέλλας, θυγατρὸς Φιλοσόφου τοῦ Λαμπαρδοπούλου, ὁ Στασινὸς ὀνομάζεται ἐπισήμως Στασινὸς ἀπὸ Ἄκοβου, τοῦ Φιλοσόφου ὁ γαμβρός (κτητορ. κῶδ. Φιλοσόφου, φ. 34 α). Ἡ ἄλλως μεγάλη περιουσία του διὰ τῆς ληφθείσης προικὸς γίνεται ἐτι μεγαλυτέρα. Μεγάλας ἐκτάσεις ἀποκτᾷ τῶρα εἰς τὸν λεγόμενον κάμπου τῆς Καρκαλοῦς, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Δημητσάνης πρὸς Λαγκάδια - Ἄκοβαν ἀγούσης ὁδοῦ. Χωρὶς ἀμφιβολίαν ὁ πλούσιος γαιοκτῆμων ἐπέβαλε τὸν ἰσχυρὸν πολιτικόν.

Ἐκ τῆς Κανέλλας ἀπέκτησε τέσσαρας θυγατέρας, μνημονευομένας καὶ εἰς τὴν διαθήκην του, Χρυσάφην, Εὐγενίαν, Βενετίτζαν καὶ Βελιόταν, τρεῖς δὲ υἱούς, Παναγιωτάκην, Γιαννάκην καὶ Ἀσημάκην. Ἐκ τῶν ἰδίων πηγῶν εἶναι γνωστὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συζύγων αὐτῶν, ἦτοι Μαργαρώνα, Χάιδω, Κωνσταντίνα. Τῶν δύο πρώτων υἱῶν τοῦ Στασिनοῦ ἀναφέρονται τέκνα ἄρρενα. Παραδίδεται ὁμως, ὅτι ὁ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Συντόχου τέκνα ἄρρενα δὲν ἀπέκτησεν ². Οὕτω καὶ δι' ἄλλους λόγους ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι διάδοχος τοῦ Συντόχου ὑπῆρξεν ὁ ἐκ τῶν τέκνων αὐτοῦ Ἀσημάκης. Τοῦ Ἀσημάκη τούτου δύο θυγατέρας ἔλαβον ὡς συζύγους δύο δημησανῖται ἐκ τῶν καλυτέρων οἰκογενειῶν. Ἐκ τῆς νεωτέρας τούτων καὶ πατρὸς Θεοφίλη, ὅστις προήρχετο ἐξ οἰκογενείας ἐπιφανοῦς συνδεομένης μετὰ τῆς Λαμπαρδοπούλου καὶ πλουσίας, ἐγεννήθη τέκνον ἐξαιρέτου πνεύματος, φέρον τὸ ὄνομα Ἀναστάσιος, ἥδη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Οὗτος ἐκπαιδευθεὶς καὶ ἀναπτυχθεὶς ἐν Δημητσάνῃ, ἐγκαίρως ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον, γνωστοῦ ὄντος ὅτι μόνη δυνατὴ σταδιοδρομία διὰ τὸν ὑπόδουλον ἐλληνισμὸν ἦτο ἡ ἐντὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας. Ἀρχικῶς ὁ Ἀναστάσιος ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς μικρᾶς λακωνικῆς Καρσουπόλεως, λαβὼν τὸ κληρικὸν ὄνομα Ἀνανίας, εἶχε δ', ὡς εἶδομεν, καὶ τὴν Ἄκοβαν, τὸ 1741. Τὸ 1747 ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Δημητσάνης καὶ μετὰ τρία ἔτη (1750) μητροπολίτης Λακεδαιμονίας. Διατηρῶν καὶ τὸν θρόνον τῆς Δημητσάνης, ὅπου εἶχε μεγάλην περιουσίαν, μάλιστα κατὰ

¹ Μιχ. Οἰκονόμου, Ἱστορικὰ τῆς ἐλληνικῆς παλιγγενεσίας, ἡ δ ἱερὸς τῶν Ἑλλήνων ἀγῶν, ἐν Ἀθήναις 1873, σ. 22, 30-31. Τάκη Χ. Κανδηλώρου, Ἡ Γορτυνία, σ. 113-115, 130-132. Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ἀρματωλισμὸς τῆς Πελοποννήσου, ἐν Ἀθήναις 1924, σ. 40. Μ. Β. Σακελλαρίου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 48, 140. Γ. Καρβελά, Ἐπιφανεῖς Γορτυνίαι ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 3 (1948) 5. Πρὸς ἐφημ. Ἡ Φωνὴ τῆς Γορτυνίας, φ. 289 (2.4.1947).

² Μιχ. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 31. Τ. Χ. Κανδηλώρου, σ. 131, κλπ.

τὸν κάμπον τῆς Καρκαλοῦς ἐκ τῶν προικῶν τῆς μητρὸς του κτήματα, δοθέντα ἄλλοτε εἰς τὴν προμάμμην του ὑπὸ τοῦ Φιλοσόφου Λαμπαρδοπούλου καὶ περιελθόντα διὰ κληρονομίας εἰς αὐτόν, διέμενε κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας εἰς ἐξοχικὴν ἰδιόκτητον ἔπαυλιν¹.

Ὁ Ἄνανίας ἦτο πεπροικισμένος μὲ σπανίαν ἀρετὴν καὶ τόλμην, ἀντλῶν δὲ καὶ ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος ἰσχὺν καὶ αἰγλήν, ἀνεδείχθη ἀντάξιος τῆς κληρονομηθείσης πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ ἐπομένως ὁ μόνος κατάλληλος νὰ ἡγηθῆ τῆς μεγάλης ἀπελευθερωτικῆς κινήσεως εἰς Μορέαν, ὡς μοραγιάνης τῆς κρισίμου περιόδου². Καὶ φαίνεται ὅτι ὁ Ἄνανίας ἔθεσε πράγματι τὰς βάσεις ἐνδὸς ἐπιτυχοῦς κινήματος, ἢ ὀργάνωσις τοῦ ὁποίου ἀλλοίαν θὰ προητοίμαζεν ἐκδήλωσιν, ἐὰν ἐκεῖνος ἔζη ὀλίγα ἀκόμη ἔτη. Ἀτυχῶς ὅμως αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ἄνανίου φαίνεται ὅτι κατεδόθησαν εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχὰς καὶ προώρως ἐκεῖνος ἀπεκεφαλίσθη τὸ 1760, ὡς ἐξάγεται ἐκ τινος ἐνθυμήσεως νομοκάνονος³, κατὰ τὸ 1767 δὲ κατὰ τὰ παραδιδόμενα ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν, ὑφ' ὧν εἰς τὴν ἑπταετίαν 1760 - 1767 τίθεται πᾶσα ἡ πατριωτικὴ δρᾶσις τοῦ ἀνδρός. Ὁ φόνος τοῦ Ἄνανίου μετέβαλε καὶ τὴν τύχην τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ 1770, τοῦ λεγομένου τοῦ Ὀρλώφ, διότι ὠργανώθη μετὰ σπουδῆς καὶ χωρὶς τὴν ἀπαιτουμένην σοβαρότητα, οὕτω δὲ ἐκεῖνος μὲν ἀπέβη τὸ πρῶτον θῦμα τοῦ κινήματος, τὸν ἠκολούθησαν δὲ εἰς τὸν τάφον ἀθῶαι ψυχαὶ κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν θύελλαν ὀλοκλήρου δεκαετίας, καθ' ἣν ἀλβανικαὶ ὀρδαὶ κατεδυνάστευσαν τὴν χώραν.

Ἐκ τοῦ Στσιανοῦ ἔκτοτε ἡ οἰκογένεια ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον Στσιανόπουλος, ὁ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ δὲ Γιαννάκης, ὃν εἶδομεν τὸ 1764 δίδοντα τὸ ὑποσχετικὸν ἀντὶ τοῦ «κυρ - Παλαιολόγου» διὰ τὴν ἐξαρχίαν, ἀσπασθεὶς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ μετονομασθεὶς Ἰωαννίκιος, ἐγκατεβίωσεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Φιλοσόφου, εἰς ἣν τὸ ἔτος 1737 προσέφερε κτήματα μακρῶν ἐκτάσεων καὶ μεγάλης ἀξίας⁴. Ἄλλὰ τὸ μαρτύριον

¹ Τάσου Ἄθ. Γριτσοπούλου, Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ Ἀργυροκάστρου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 235 - 236. Μιχ. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 30 - 31. Γ. Ι. Καρβελάς, ἐνθ' ἄνωτ., φ. 289 (25.4.1947).

² Ἀμβρ. Φραντζῆ, Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τῆς ἀναγέννηθείσης Ἑλλάδος, τόμ. Α', ἐν Ἀθήναις 1839, σ. 6 - 7 σημ. Κ. Ν. Σάθα, Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς, Ἀθήνησι 1869, σ. 466 - 467. Μ. Β. Σακελλαρίου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 148.

³ Γ. Α. Σταμίρη, Τὸ ἔτος τοῦ μαρτυρίου τοῦ Λακεδαιμονίας Ἄνανίου, Σπαρτιατικὰ Χρονικά 3 (1939 - 40), φ. 34 (Μάιος 1940), σ. 7, ἐνθα καὶ πᾶσα ἡ σχετικὴ περὶ τοῦ ἀνδρός βιβλιογραφία. Πρὸς καὶ Ν. Α. Βέην, ἐφημ. Ἀθηνῶν Πρωΐα, 23 Αὐγ. 1942.

⁴ Ἐν φ. 7α τοῦ κτητορ. κώδικος τῆς μονῆς Φιλοσόφου ὑπάρχει τὸ ἀκόλου-

τοῦ Ἀνανίου καὶ τὰ θλιβερὰ γεγονότα τῶν ἐπομένων ἐτῶν συνετέλεσαν, ὥστε ἱκανὸν χρόνον διάστημα νὰ διαρρέουσι χωρὶς σοβαρὰν κίνησιν καὶ δραστηριότητα τῆς οἰκογενείας, μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὁπότε ἄλλα πρόσωπα ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Δημητσάνα, Δημοσία Βιβλιοθήκη

ΤΑΣΟΣ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

θον σημείωμα :

1736 Ἰανουαρίον 15 χωρίο Βυζίτζι. Τὴν σήμερον ἐγὼ ὁ Γιαννάκης Στασινόπουλος, ἀπὸ χωρίο Βυζίτζι, μὲ τὸ ἴδιό μου θέλημα καὶ ἀγαθὴν προαίρεσιν προσηλώνω καὶ ἀφιερώνω τὰ χωράφια τὰ ξερικά, ὅλα τοῦ Γερακοβουνίου, ἄνω ἀπὸ τὸ ποτιστικό, ἀπὸ τὸ ἀυλάκι καὶ ἄπάνω, ὅλο τὸ σύνορον τὸ Γερακοβούνι, ὡς καθὼς γράφω τὰ σύνορά του, τὴ μίᾳ μεριὰ τὸ σύνορον τοῦ Μάσκωρη, τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ λαγκάδι Θρασίμι, τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ σύνορον τοῦ Κόκλα, τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ ἀυλάκι ὁποῦ ποτίζει. Σὲ τοῦτα σύνορα μέσα ἦταν τὰ χωράφια τὰ ξερικά ὁποῦ ἀφιέρωσα στὸ μοναστήρι τοῦ Φιλοσόφου νὰ εἶναι παντινὸ εἰς μνημόσυνον ἐμοῦ καὶ τῶν γονέων μου καὶ γράφω καὶ τὰ ὀνόματα διὰ νὰ μνημονεύωνται ξεφώνησες Ἰωαννικίου μοναχοῦ, ἡ γυνὴ Χαϊδοῦλα, ὁ πατὴρ Στασινὸς καὶ μήτηρ Κανέλλα Ἐστασινό, Κωσταντή, Δημητρίου καὶ Θανάση καὶ Χρυσάφουλα καὶ Ἀργυρώ, αὐτὰ τὰ ὀνόματα νὰ διαβάζωνται παρρησίᾳ.